

Nemunas

Nr. 36
(354-795)

2011 m.
spalio 27–
lapkričio 3 d.

Kaina 2,50 Lt

KAUNO KULTŪROS IR MENO SAVAITRAŠTIS

Narcizo FREIMANO nuotrauka

Valdemaras KUKULAS

Aš nieko daugiau nedariau čia.
Tik laidojau. Vien artimiausius
Draugus, artimuosius ir savo
Sumanymus. Žmonės, kur ilsis,
Viena giminė. Ir daugybė
Negimusų knygų tikriausiai
Yra mano žemė.

Tikriausiai visi jie gyvena
Geriau, negu aš. Karalystė,
Kuri nekariauja. Žemynas,
Didesnis nei Žemė, kur kalbas
Knyga su knyga. Visos knygos
Turbiūt su kiekvienu ir vienu
Tesikalba. Gal ir todėl tik su knygom
Kalbuosi. Nes jos, tos kiekvienos,
Yra mano žemė.

Aš nieko daugiau nedarau čia.
Tik mirštu. Su mirusiais tyliai
Kalbuos: kas ateis pasitiki
Iš Žemės: kas baltas, kas juodas,
Išspaustintas požemiu šriftais,
Kaip antkapis. Kapas. Jų žemė
Yra mano žemė.

Tiltai

3-8 p.

Gediminas JANKAUSKAS

<http://www.nemunas.net>

9 770 134 314007

Klasika Kauno
kino festivalyje

Kitas „Nemuno“ numeris išeis penktadienį, lapkričio 4 d.

Gediminas JANKUS

Atgaila: skaudi
melo ir prisitaikymo
analizė

Ugnė KRAULAIKYTĖ

Tai nėra taip paprasta

Aurina VENISLOVAITĖ

Karininkų ramovėje –
Arvydo Palevičiaus
tapybos paroda

Aldona ŽEMAITYTĖ

Auksinė gyvenimo
kelionė

Ką tik iš stebuklų šalies

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

„Alisa stebuklų šalyje“ – viena tų knygų, kurios auga kartu su savo skaitytojais. Pirma jos sluošnai nugriebame vaikystėje, kai išplėstomis akimis žvelgiamos į joje vykstančius stebuklus, ir visai kitą, kūpinį išminties, pasiūlame jau vėliau, kai skaitome ja antra ir trečią kartą pavargę nuo realybės slėgio. Gali būti, kad suaugusieji iš šios knygos daugiau ir gauna, geriau perpranta visus jos „keistumus“. Mažiesiems joje ir taip viskas aišku, nes labai panašu į gyvenimą. Vaikystėje kažkur skubinti triūšiai, besiypsantys katinais ir grybai su kaire bei dešine kepurėlės puse – lyg ir kasdieniai dalykai. Na, bent jau buvo, kol galinos vaikiškos vaizduotės neužpuolė ir nenugalėjo ekranų produkcija. Tikėkimės, kad dar ne. Todėl visai nesenai Kauno dramos teatro scenoje pri-statytas spektaklis „Alisa stebuklų šalyje“ patyrė ne vienos skvarbiros vaikiškos akies išbandymą. Spektaklyje mažieji žiūrovai ne kartą džiūgavo, kad viskas vyksta „iš tikrųjų“: Alisa tikrai valgo pyragelį ir grybą, tikrai sumažėja ir padidėja. Scenoje neliko butaforijos, ir spektaklis atgijo. Tiesa, suaugusiesiems, galintiems išnarrstyti teatro „stebuklų“ mechanizmus, užsimiršti kartais buvo kiek sunkoka. Gal paprasčiausiai scena yra truputį per arti žiūrovo, todėl nelieka erdvės iliuzijai kurti.

Zinoma lenkų režisierė Ewa Piotrowska, scenografė Giedrė Brazytė

bei kompozitorius Antanas Jasenka – itin dažnai kartu dirbanti komanda, todėl ir lietuvių menininkai Lenkijoje geriau žinomi nei savo šalyje. O lenkų režisierė taip pat jau prisitaiciusi Lietuvoje: 2007 m. Beatrix Potter „Dvi padūkėles pelytes“ – tradicinė ir labai jaukų lėlių spektaklij vaikams – E. Piotrowska pastatė Kauno valstybiname lėlių teatre. Tik ši kartą kalbame apie objektų spektaklį, kuris Lietuvoje neturi gilių tradicijų ir yra mums savotiška pamoka. „Tai daiktai, kurie menininkų dėka sceneje tampa kuo tik užsigiedžia jų fantazija, teatras. Šis žanras ypač mėgstamas vaikų. Jis artimas lėlių teatrui, tačiau dar panašesnis į pačių mažųjų žaidimus, kuriuose veikėjais virsta paprasti daiktai. Kas geriau už vaikus išmano ši stebuklų šalies meną, kurį pasitelkus purvinas balos vanduo tampa karštūs koladai, o paprastas pagaliukas – viša blogio karalystę sunaikinančiu kalaviju?“ – pristatomas naujojo spektaklio žanras. Ne taip seniai Kauno dramos teatre pastatytas „Kiškis pabėgėlis“ taip pat rėmėsi panašia stilistika. Tik „Alisa stebuklų šalyje“ daug labiau metaforizuotas, lyrinės nuotaikos persmelktas spektaklis, skirtas gal net labiau suaugusiemis žiūrovams nei vaikams. Jo siužetas (zinoma, gana kupiūruotas) sekā knyga, tačiau spektaklio atmosfera kuriama visai kitokiu principu. Žaismingas, nerūpestingas ir spalvotas knygos pasaulyis čia tampa mistiškas, paslaptingas. Režisierė siekia kalbėti su vaikais rim-

tai ir nepataikaudama, tačiau šiek tiek lyg ir nutolsta nuo jų. Dar ir todėl, kad spektaklis labai ilgai, ypač pradžioje, tvyro tamsoje, kuria šiek tiek sloganu nuotaiką, o ne kviečia patirti nuotykių. Tiesa, visiškai nesunku suprasti tai lėmusias priežastis. Pasak šalyje nutinka daugybė stebuklų, visiškai pavaldžių literatūrai ar animacijai. Teatre pasitelkiama visai kitokios priemonės, jos néra tokios paslankios, todėl tenka pritemdyti šviesas ir taip kurti iluzinių pasaulių. Didžiausią darbą šia prasme teko nudirbtini scenografei G. Brazytei, turėjusiai sugalvoti tokius daugiafunkcinius scenografijos elementus, kurie gebėtų transformuoti, keisti pavaldalus ir paskirtis. Visi scenos daiktai, šviesos ir aktoriai itin mobilūs: greitai kinta, kažkas netikėtai atsiranda arba prapuola, neįprastai juda erdvėje, didelis keičia mažą, vienas pridengia kitą ir panašiai. Atrodo, jog scenoje vyksta stebuklai, tik dar šiek tiek matyti „nesukaišiotos jų uodegėlės“, justi didžiulės pastangos, kurias aktoriai įdeda jiems pasiekti. Zinoma, spektakliui dar reikia laiko, kad visas stebuklai „kuriantis mechanizmas“ imitu suktis be kliūčių ir labai lengvai. Tikėtina, kad atėityje atsiras pojūtis, jog aktoriai scenoje žaidžia, išdykauja ir atranda, o ne dirba. Jiems šiart teko išties nemaži išbandymai: personažų, o kartu ir kostiumų kaita, nuolatinės scenografijos transformacijos ir dar objektų, lėlių valdymas, kurio dramos aktoriai tik dabar mokési.

Pagrindinių Alisos vaidmenų pa-

Paikis (akt. Saulius Čiučelis) ir Skrybėlius (akt. Tomas Rinkūnas).

kaimis atlieka aktorių Inga Mikutavičiūtė ir Giedrė Ramanauskaitė. I. Mikutavičiūtė spektaklio pradžioje gal kiek per daug priminė silpnutę „aplinkybų įkaite“, tačiau vėliau įgavo vis daugiau drąsos ir tapo pagrindine pasakos veikėja ne todėl, kad taip paraše Lewisas Carrollis, o dėl to, kad tokia jautėsi sceneje. Ypač šalia puikiai vaidinusiai Saulius Čiučelis bei Tomo Rinkūno, kuriam atiteko kvaištelėjusio Skrybėliaus vaidmuo. Eksprezijos ir spalvų šiam vaidmeniui pri-dejo Johnny Deppo Skrybėliaus sekme filmė „Alisa stebuklų šalyje“ (jame jis tapo daug svarbesnis nei L. Carrollio knygoje), todėl tai neabejotinai daro įtaka ir kitoms pastatymams. Skrybėliaus ir Paikio (Saulius Čiučelis) duetas atsidūrė spektaklio viduryje – pačiamė emocijamie centre, todėl tapo ypač išimtinės ir ryškūs. Aktoriai sugėbejo įskelti žiežirbų, kurios spek-

takliui suteikė dinamikos ir daugiau lengvumo nei iki tol. Keisti, absurdūski jų juokai virto gana aštiri, net kiek ekscentrišku grotesku.

Sunku patikėti, jog prieš kelias mėnesius S. Čiučelio karalienė dar buvo Paikis, nes transformacija parvyko nepriekaištingai. Aktorius apskritai demonstruoja puikius gebejimus spektakliuose vaikams (S. Čiučelis atlieka pagrindinį zuikio vaidmenį ir „Kiškio pabėgėlio“ scenoje). Taip pat trys personažai atiteko aktoriui Artūrui Sužiedeliui, jie tapo gana komiški bei šaržuoti. Aktorių sceneje nedaug, tačiau veiksmas keiciasi palyginti sparčiai, tiesa, neprarasdamas mažlios atmosferos. Spektaklį drasai galiausiai gali rinktis ir maži, ir didesni, bet ne patys mažiausieji. Jiems dar teks kiek paaugti. Nors vienai mažutei žiūrovei jis taip pat davė tai, kas jai dabar svarbiausia. „Apie lėlytę“, – spektaklį apibūdino jį.

Kauno dramos teatro archyvo nuotraukos

Auksinis vanduo

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Spalio 19 d. Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje atidaryta fotomenininko, Nacionalinės premijos laureato Romualdo Rakausko fotografijų paroda „Variaus apžavalai“, skirta autoriaus 70-metžiui. Visai nesenai kartu su Juozu Domarku bei Petru Geniušu jis pagerbtas Kultūros ministerijos apdovanojimu – garbės ženklu „Nešk savo šviesą ir tikėk“. Tačiau visi apdovanojimai ir jubiliejai nu-blanksta, užsimiršta, kai fotomenininkas nuvažiuoja į savo pamėgtą sodybą, apsi-auna ilgaaulius guminius batus ir brenda į mišką. Ten yra viskas, ko dabar jam labiausiai reikia. Pastarausiais metais artimiausias buvo mažutis upeliukas Variaus, kurio vandenis ir pakrantės R. Rakauskas savo objektyvu ištyrinėjo su beprotišku mokslininko smalsumu. Viską – nuo subtiliausiu vandens spalvos niuansų iki kiekvieno akmenėlio. Visi jie ten juodi, pasakoja fotomenininkas, bet kai kalba, atrodo, jog kiekvienam jų sugalvotas vardas, kad būtų galima atskirti. „Kai fotografoju, beatodairiškai pasineiri į darbą, nieko aplinkui nematau. Aš tai vadinu kūrybiniu gudumu. Tačiau darbai labai skiriasi. Kažkada, kai fotograuodavau, pavyzdžiu, atlaiduose, būdavau labai ištempi, būkštadavau, kad nepraleisiau progos, gero kadro, o dabar prie Variaus einu ilstėtis. Tą upelį, kuris šiaip atvykusių gal jokio išpūdžio nepadarytų, aš

su fotoaparatu „ištyrinėjau“, atskleidžiau tikrai jo grožį ir pamilaun“, – pasakoja R. Rakauskas. Jis prisipažista, jog yra tikras žemaitis, tačiau dabar tik artėjant prie Anykščių Šventosios suminkštėja širdis, nes Niūronyse stovi sodyba, o netoli teka Variaus. Tas pats upelis, kurio vandenynėse pozavo ir R. Rakausko „Pavasario mergaitės“, tačiau ši kartą jis nusprendė apsiriboti be galio turtinės gamtos vaizdais ir nei gražoliui, nei aplink gyvenančių kaimo žmonių fotografuotis nekvietė. „Aplink upelį yra draustinio zona, todėl viskas palikta taip, kaip gamta „suredo“. Be galio išpūdingas reljefas, išgraužti skardžiai, išvers-

tos medžių šaknys. Tik gaila, kad mažas fotografijos langelis sunkiai atskleidžia tokią gamtos didybę. Ši karta, tiesa, padeda spalvos, kurios perteikia Variaus jėgą. Vanduo Jame ypatingos spalvos“, – džiaugiasi menininkas.

Nors apsilankymus prie Variaus su fotoaparatu R. Rakauskas vadina geriausiu poiliusu, jis ne kartą tapo gana ekstremalus. Jei tiksliai – tris kartus. Pirmajį Romualdas pats buvo „pašventintas“ ir ne juokais išgąsdintas, nes klasingi krantai suklaidino, ir jis atsidūrė vandenye ant akmenų. Šalia nebuvu jokios pagalbos, neturėjo ir mobiliojo telefono. Antrą kartą Variaus kėsinosi į ištikimąjį Nikona, tačiau ir šis „skenduolis“ išsigelbėjo. Tačiau trečiasis išsimaudymas

šaltame Variaus vandenynje jau kiek atvėsino menininko užsidegimą objektyvui grobti upės vaizdus ir paskatino baigti ciklą, kuris, rodos, vis masino padaryti dar ir dar vieną kadrą. Metų ratas apsisuko, ir R. Rakauskas pagaliau nufotografavo rudenį, kurio trūko, su upelin suverstais geltonais lapais. „Rudenį ten buvo beprotiškai grąžu. Kartais jau ir pats susimastydavau, kad to grožio gal kiek per daug. Tačiau labiausiai jis „užgesinti“ padėjo knygos dailininkas Jurgis Griskevičius“, – pasakoja fotografas, rengiantis dar daugiau Variaus vaizdų aprėpsianti albumą, kurio „reteticija“ yra bibliotekoje vis dar eksponuojama paroda.

Kaunas Jazz ramiai

Kas yra Kaunas Jazz pavasari, viisi žino, tačiau džiazo rūduo – kiek mislingas reiškinys. Festivalinę nuotaiką tame sukurti gana sunku, nes renginių gerokai per mažai, o paprasčiai koncertais to taip pat nepavadinasi. Todėl rūduo ir tampa savotišku pavasario aidu. Ypač todėl, kad pristaato filmą, primenantį pavasario festivalio akimirkas. Jis po metų pertraukos vėl filmavo ilgai tai darė Rytis Zemkauskas, prisipažinęs, jog grižęs jaučiasi laba gerai. Tikriausiai tokiai ilgametė veikla dažnai apauga išprociais, todėl pradengusi palieka nemažą spragą. R. Zemkauskas teigia, kad savo filmus (naujiausias vadinas ir simboliškai, ir gal kiek ironiškai – „Pavasario balsai“) skiria visiems festivalių lankantiems žmonėms, kurie nė kiek ne mažiau svarbūs nei pati muzika, nes būtent jie kuria tikrą konkertų dviasią. Filme trumpai perbėgti visi renginiai, pakalbinti muzikantai, o visa tai pagyvinta mielomis mažomis detaliemis, kuriose kai kurie klausytojai galėjo atpažinti save, savo miestą ir festivalio atmosferą.

Rudeninis Kaunas Jazz, kaip jau įprasta, prasidėjo Istorinėje prezidentūroje, kuri lyg ir įpareigoja solidžiam džiazu. Spalio 22 d. joje koncertavo Lietuvos atlikėjai, kuriems dažniausiai suteikiamas teisė paskleisti pirmuosius akordus, nes pas mus tokį galimybę nėra itin daug. Dabar jau įprasta, jog muzikantai suburia trumpalaikės grupės, kartais net vienam koncertui, o vėliau išsiškirsto ir kuria naujus projektus. Ši kartą sceneje susitiko sak-

sofonininkas ir klavišininkas Liutauras Janušaitis, koncertuojančius ne tik su džiazo, bet ir su klasikos atlikėjais, bei pianistas Motiejus Bazaras, Kauno festivalyje prisistatęs jau ne vieną kartą, taip pat mėgintant atrasti sąsajų tarp džiazo ir klasikos. Muzikantai, kaip ir buvo organizatorius žadėta, pradėjo ramų ir jaukų džiazo vakarą. Panasi nuotaika persikelė ir į Kauno filharmoniją, kurios sceneje koncertavo Pedro Javier Gonzales trio, lepinės ispaniškos muzikos garsais. Ramu, gražu, dvelkė šiltu ispanišku pajūrio smėliu ir Barselonos lauko šokių estrada... Darniai susiliejo flamenco ir džiazas. Pedro Javier Gonzales vadinas universaliu gitaristu, nes yra koncertavęs su īvairiausiais muzikantais. Ši kartą sceneje kartu buvo išpūdingas ir itin jautrus būgnininkas Rogeris Blavia, grojës tik rankomis, bei boso gitaristas Toni Terre.

O nakti – jau įprasta džiazo erdvė „Combo“ klubas, kuriame ši kartą susirinko ypač daug šilumos išsiilguusių džiazo mėgėjų. Net ir šokių aikštėje nieko ekstremalaus nenutiko, tačiau siltos muzikos bangos tikrai suteikė teigiamų emocijų. Omaras iš Didžiosios Britanijos į sceną išėjo su išpūdingu pritariamuoju pastipriniu ir užbūrė soul muzikos garsais per smelktu džiazu tuos, kuriems tokis stilis patinka. O kitiems, kurie mėgsta kažką kitokio, ši rudeninė festivali pramiegojo ar nesurado laiko, teks laukti pavasario. Tada džiazo tikrai užtenka visiems.

Spalio 18 d. vyko Lietuvos rašytojų sajungos Kauno skyriaus rinkiminis susirinkimas. I atsistatydinus Kauno skyriaus pirminkinio Viktoro Rudžiansko vietą kandidatavo rašytojai Gediminas Jankus, Vidmantas Kiaušas-Elmiškis ir Enrika Striogaitė. Po antrojo balsavimo turo LRS Kauno skyriaus pirminkinu išrinktas V. Kiaušas-Elmiškis.

Naujoji LRS Kauno skyriaus taryba: Gasparas Alekša, Donaldas Kajokas, V. Kiaušas-Elmiškis, Lina Navickaitė-Greiciuvienė, Viktoras Rudžianskas, Petras Venclavas, Dovilė Zelciūtė.

LRS Kauno skyriaus informacija

Vyresnioji Lolitos sesuo Štefano Uherio filme „Saulė tinkle“.

Maya's Deren iliuzijų ir geismų pasaulyje.

Klasika Kauno kino festivalyje

Gediminas JANKAUSKAS

Savo vietą rudens kino maratono niše surađes ir jau tradiciniu tapes tarptautinis Kauno kino festivalis (toliau TKKF) minėjo pirmą suaktį. Per penkerius metus susiformavo jo koncepcija, „susicementavo“ komanda, subrendo nuolatinės rubrikos. Tikra festivalio puošmena šiemet tapo garsiausių kino festivalių laureatai ir favoritai – JAV režisieriaus filmas „Gyvenimo medis“ („Auksinė palmės šakelė“ Kanuose), Berlyne „Sidabro loki“ apdovanota režisieriaus Belos Tarro drama „Turino arklys“, suomių režisieriaus Akio Kaurismakio ironiška tragikomedija „Havras“ (apie šiuos filmus „Nemunas“ jau rašė ankštau). Daug gerų filmų buvo parodytu nuolatinėse programose „Platus kampas“, „Tapatūmai“, „Muzika, keičianti pasaulį“, „Visos mūzoz“.

Visada sunku rasti bet kokio didelio kino festivalio bendrą vardiklį. Pernai Kaune akivaizdžiai dominavo autorinis kinas. Šiemet ypač daug dėmesio skirta klasikai.

Trumpa raudonujų vesternų istorija

Apie amerikiečių vesternus mūsų žiūrovai turi šiokį tokį supratimą, nors rimtai kalbėti apie šito žanro istoriją gali tik specialistai. Taip atsitiko todėl, kad sovietinė ideologija vesterņa buvo pasmerkusi kaip žanrą, kurio kūrinių „šlovina baltuosius kolonizatorius, negailestingai naikinusius seniausius Šiaurės Amerikos gyventojus“. Nors vien klasiniu sovietų valdžios solidarumu su engiamaisiais indėnais tokios nemeilės nuotykių filmams paaiškinti negalima. Visgi faktai yra tokie. Per visą „bran-

dus socializmo“ laikotarpį didžiuose ekranuose matėme tik penkis (!) tikrus amerikietiškus vesternus. Nuo 1955-ųjų ilgai rodytas šio žanro klasiko Johno Fordo „Diližanas“. Oficialiai filmo sovietų valdžios atstovai nebuvu įsigiję, bet baigiantis Antrajam pasauliniam karui iš Berlyno parvežta nemažai „trofējiniais“ pavadinimų filmų – vokiškų muzikinių melodramų, amerikietiškų juostų apie Tarzaną, melodramų ir kitokio vertingo kinematografinio „grobio“. Kadangi atsigaunanti pokarinė sovietų kino pramonė nesugebėjo tinkamai aprūpinti milžiniškos žiūrovų armijos savo filmais, nuspręsta tuos „trofējus“ su specifiniais komentariais rodyti kino teatruse. Tokie juostų buvo labai populiarūs ir gerokai papildė šalies biudžetą solidziomis pajamomis.

Antrasis vesternas, pasiekęs Sovietų Sąjungos didžiuosius ekranus, vadinosi „Šaunus septynetas“ (1960 m., režisierius Johnas Sturgesas). Jis buvo toks populiarus, kad išsilaike ekranuose dvejus metus, demonstruotas net stadionuose ir tik dėl spaudoje sukeltų kritikos lavinių uždraustas rodyti kaip „reakcings“. Po šio „ideologiskai kenksmingo“ filmo pasmerkime prasidėjо ilgas vesterno ignoravimo laikotarpis, kuris baigėsi „Makenos aukso“ (1969 m., režisierius J. Lee Thompsonas) triumfu planšiformaciuose kino teatruse 1974-aisiais. Ant šio filmo pasiekimo bangos vėliau pasirodė dar du seni klasiniai amerikietiški vesternai „Mano brangioji Klementina“ (1946 m., režisierius Johnas Fordas) ir „3.10 į Jumą“ (1957 m., režisierius Delmeras Davesas). Štai ir visas amerikietišku vesternu „kraitis“, kurio tarybiniai žmonės galėjo tenkintis iki imperijos žlugimo.

O kadangi šventa vieta, kaip žinoma, tuščia nebūna, Sovietų Sąjuni-

goje atsirado savos gamybos vesternų pakaitalai – filmai, kurių autoriai megdžiojo amerikietiškas Laukiniai vakarų istorias, bet dinamisko nuotykių kino siužetus pripildydavo „progresyvaus“ socialistinio turinio.

Tokio kino raidą festivalio žiūrovai galėjo regėti rusų kino kritiko Sergejaus Lavrentjevo sudarytoje filmų programoje, pavadintoje „Raudonieji vesternai“. Su šia programa autorius lankėsi jau ne viename Europos kino forume. Vakarams toks kinas – mažai žinoma egzotika. Taip ją, ką gero, suvokė ir jauniausi KKF žiūrovai. O štai jų tėvams ir seneliams šie filmai suteikė ne vieną malonią prisiminimą akimirką.

Seniausias „Raudonujų vesternų“ programos filmas „Pagal išstatymą“ sukurtais dar 1926 m. Jo autorius Levas Kulešovas – vienas garsiausių Rusijos kinematografininkų, savo eksperimentais padaręs tikrą perverstą pasaulinio kino kalbos srityje.

Jo montażiniai bandymai (ypač vadinas „Kulešovo efektas“) pasauliniams kinui atvėrė naujų raško galimybų. Ne veltui režisieriaus kologas mėgdamo sakytis: „Mes darėme filmus, o Kulešovas sukurė kiną.“

Filmas „Pagal išstatymą“ pastatytas pagal Jacko Londono apsakymą „Nelauktai“, jis pasakoja, kaip penkiems draugams prie Jukono upės patvyko aptiki aukso. Tačiau žiema aukso ieškotojus privercia nutraukti darbus ir palaukti pavasario. O lūkuriuojant geresių laikų vienas kompanijos narys nusprendžia užvaldyti aukso gyslą ir nušauina du konkurentus.

Mirties išvengusi sutuoktinė pora sutramdo žudiką ir atsiduria komplikuotoje situacijoje. Kaip pasielgti – nušauti jį nusikaltimo viejoje ar teisti ir tik paskui pasmerkus myriop pakart? Nesunku pastebeti, kad „amerikietiškas“ siužetas režisierių domina kaip galimybę Romos tei-

sės pagrindinę idėją „dura lex, sed lex“ (lotyniškai – „išstatymas rūstus, bet tai išstatymas“) priešpriešinti rusų mastrytojų dažnai nagrinėtiems argumentams: žmogaus prigimties gerumi, moraliniams išstatymui ir sązinės teismui, teisingesniams už bet kokį tribunolą. Apie visa tai filmas „Pagal išstatymą“ byloja išties labai ekspreesivai ir provokuojamai. Šiurpoką epilogą šiam filosofiniam ir teisiniam disputui paraše pati istorija: praėjus geram dešimtmeciumi po filmo „Pagal išstatymą“ premjeros Rusijoje prasidėjo kruvinas stalininis teroras, kurio vykytojai nekvartino sau galvų nei dėl išstatymų, nei dėl moralinių dvejonių. Pristatydamas šį filmą Kauñe S. Lavrentjevas retoriskai klausė: „O gal L. Kulešovas dar 1926-aisiais numatė šiurpią netolimos ateities perspektivą ir bandė apie ją perspėti tau tiečius?“

Dar vienas „raudonujų vesternų“ programos filmas „Pagal išstatymą“ sukurtais 1936 m. Režisierius Michailas Romanas sovietinėms realijoms pritaikė Johno Fordo „Pradingusio patrullio“ (1934 m.) siužetines kolizijas, veiksmo vietą iš Mesopotamijos dykumos perkėlęs į Karakumus, o britų kolonistų ir arabų ginkluotą konflikto pakeites Raudonosios armijos bei antibolševikinių sukilėlių – basmacių – kova.

„Raudonujų vesternų“ istorijos dažniausiai rutuliojasi po revoliucijos prasidėjusio brolžudžiško pilietinio karo fone. Kaune pristatytoje programoje dominavo tokie filmai. Vieini maksimaliai panaudojo Vidurinės Azijos revoliucinę egzotiką („Raudonosios Isyk Kulio aguonos“, 1971 m., režisierius Bolotbekas Šamšijevas; „Septintoji kulkia“, 1972 m., režisierius Ali Chamrajevas), kiti svaidino linksmų nuotykių fejerverkais („Nesugaunamieji keršytojai“, 1966 m., režisierius Edmondas Keosajanas;

„Baltoji dykumas saulė“, 1969 m., režisierius Vladimiras Motylis), o Nikita Michalkovas pirmajame savarankiškai sukurtame nuotykių filme „Savas tarp svetimų, svetimas tarp savų“ (1974 m.) labai bravūriškai sužaidė jau ne amerikietiško, bet itališko vesterno stilistiką.

Tik iš pirmo žvilgsnio keistokai „raudonujų vesternų“ galerijoje atrodo Vytauto Žalakevičiaus šedevras „Niekas nenorėjo mirti“ (1966 m.). Bet atidžiai išižiurejus darosi akivaizdu, kad šio filmo siužetą sudaro amerikietiškiems vesternams būdinga schema: keturi nužudyto kolūkio pirmininko sūnūs su pagalbininkais kersija „miško broliams“. Sovietinės ideologijos cia tikrai nedaug, nuo jos režisieriu pavyko „išsisukti“ su minimaliais kompromisais. Užtai emociinis ir dramatinis filmo užtaisais tebejaudina ir dabar. Be lietuviško subjektivumo galintis vertinti pokario išvilkus rusų kino kritikas Michailas Trofimenkovas straipsnyje „Kai Bergmanas filmavo vesternus“ V. Žalakevičiaus filmą gretina ne tik su amerikietiškais vesternais, bet ir su Ingmaro Bergmano filosofine drama „Šaltinis“: „Šie filmai labai artimi giminaičiai. Kerštas už tėvą ir kerštas už dukrą Žalakevičiaus ir Bergmano filmuose – tik postūmis tilkėjimo kaitos dramai, religinio karo dramai.“

„Raudonujų vesternų“ panoramą gerokai praplėtė sovietmečiu socialistinė šalyse kurti vesternai. Juos KKF reprezentavo Demokratinėje Vokiečių giminė filmų, kuriuose indėnus vaidino jugoslavų aktorių Gojko Miticėus. Jo filmus tikrai pradžiugino du pirmieji šios „indėniškos“ serijos filmai „Didžiosios Lokės sūnūs“ (1966 m., režisierius Josefas Machas) ir „Čingačukas, Didžioji gyvatė“ (1967 m., režisierius Richardas Grosschoppas).

Nukelta i 4 p.

Klasika Kauno kino festivalyje

Atkelta iš 3 p.

Linksmiausio „raudonųjų vesterų“ programos kūrinio laurai, be jokios abejonių, atitenka Čekoslovakijoje 1964 m. sukurtai komedijai „Limonadinis Džo, arba arkliška opera“. Režisierius Oldrichas Lipsky „Sidabro kriaukle“ ir kino kritikų asociacijos prizu San Sebastiano kino festivalyje apdovanotoje populiarų amerikietiškų vesternų parodijoje smagiai šaiposi iš amžinų žanro štampų. Sakoma, kad San Sebastianė žiūrėdamas šį filmą iki ašarų kvatojosi festivalio svečias, amerikiečių aktorius Henry Fonda, kuris pats ne kartą vaidino vesteruose.

Rezija po 25 metu

Dar viena KKF kino klasikos programa mūsų žiūrovus supažindino su čekoslovakų „Naująja banga“. Ši talentingą sambūrį neblogai pažiūstame iš Milošo Formano ir Iržio Menczelio filmų, ne kartą rodytų per LTV2. Kur kas prasciau nusimanome apie šio tandemų kolegų filmus. O juk „Prahos pavasarį“ artinio didelis būrys čekų ir slovakų režisierų, kurių kūryba KKF žiūrovams turejoapti gražiu atradimui.

Geru gidi po šią „terra incognita“ galima laikyti slovakų režisieriaus Martino Suliko dviejų dalių dokumentinių filmų „25 metai po šeštadesimtmetį“, arba Čekoslovakų „Naujoji banga“ (2010 m.). Jame patys klasikai tapusių filmų kūrėjai ir kino istorikai aptaria įtakinguiausius vadimojo „auksinio čekoslovakų kino amžiaus“ filmus. Režisieriu portretai siejami su septintojo dešimtmečio politinių įvykių kontekstu, ir tokia taktika leidžia parodyti, kaip jaunu kino kūrėjų filmai sugriovė tada išsiaknijusius stereotipus.

Raudona gija per šią retrospektivą eina generalinė „Prahos pavasarį“ tema – heroju bandymai neprasti žmogiško orumo bet kokiomis sąlygomis. Labiausiai, žinoma, tikroji žmogiškumo ir gyvybės vertė išsaikėja karo metais ir mirties akivaizdoje. Trys iš devynių čekoslovakų filmų pasakoja Antrojo pasaulinio karo istorijas. „Boksininko ir mirties“ (1963 m., režisierius Peteris Solanas) heroju, buvusiam boksininkui Janui Kaminekui, koncentracijos stovykloje iš pažeminčių „klipatų“ buvo lemta pakilti į teisuočių gretas, tik už tai, žinoma, reikėjo sumoketi pacią brangiausią kainą.

Panašius religinius kontrapunktus žadina ir režisieriaus Štefano Uherio „Vargonai“ (1965 m.). Filmo veiksmas vyksta Antrojo pasaulinio karo metais Slovakijoje, pranciškonų vienuolyne, kuriamė randa prieglobštį karo dezertyras Feliksas. Jis apdovanotas išskirtiniu muzikiniu talentu, dėl jo visas miestelis patiria kilniadvaisiškos muzikos palaimą. Tačiau kiekvienam Mozartui likimas parūpinė savo Saljeri. Tokiu paraleliu esama ir „Vargonuose“, bet už šį motyvą, ko gero, svarbesnė kita filmo ypatybė: kadangi 1965 m. Čekoslovakijoje buvo neįmanoma tiesioginė sovietinės santvarkos kritika, Š. Uheris pasistengia, kad filme vaizduojamas nacizmas taptų totalitarinės komunistinio režimo priimties parabole.

Panašią metaforišką prasmę nesunku ižvelgti ir į fantastinės tragedijos apdarą įvilk tame režisieriaus Jurajaus Jakubisko filme „Paukščiai, našliačiai ir kvailiai“ (1969 m.).

Čia subombarduotoje bažnyčioje glaudžiasi be gimtujų namų ir artimų liukė našliačiai Jorikas, Andrejas ir Marta. Nenusimenanti draugų trijulė kiek īmanoma stengiasi išlikti orūs ir laisvi žmonės prieš okupuotoje šalyje. Paraleliu su sovietų invazijos į Čekoslovakiją nuotaikomis neįmanoma nepastebėti.

Kitų čekoslovakų filmų herojai taip pat kiekvienas savaip spręžia likimą metamus iššūkius arba yra priversti priimti svarbius sprędimus, kai atsiduria sudėtingose gyvenimo kryžkelėse. „Diagnozėje 322“ (1969 m., režisierius Dušanas Hanakas) pusamžis vyros, sužinojęs mirtiną medikų nuosprendį, revizuoją savo ligoliominis santykis su artimaisiais. „Gyvenimo viršūnėje“ (1967 m., režisierius Jurajus Jakubisko) trisdešimtmetis tapytojas vienu metu stengiasi rasti saliamonišką išeitį iš komplikuotų situacijų ir tinkamai apsispręsti. O rinktis jam reikia tarp dviejų mylimų moterų, tarp gyvenimo mieste ir kaimo idilės, galiausiai – tarp savo aistros kūrybai ir materialiai naudingo amato. Anksčiau ar vėliau panašiose kryžkelėse atsiduria kiekvienas.

„Naujajam Čekoslovakijos kinui“ labai svarbus buvo filmas „Saulė tinkle“ (1962 m.). Jo režisierius Š. Uherio sukūrė savitą ir ryškią kinematografinę kalbą. Vertindami „Saulės tinkle“ reikšmę bendramžiai praminė Š. Uherį visos jau nosios kino kartos „Jonu Krikštytuju“, tapusiu pirmuoju moderniu režisieriumi Čekoslovakijoje. Nors filmo pagrindą sudaro studento Oldricho romanai su dviem panelėmis – miestete Bela ir Jana, kurių jis sutinka vasaros stovykloje kaimė – nuotaikingas meilės trikampis išryskina opozicijas tarp miesto ir kaimo, inteligentijos ir darbininkų bei kolektyvinės ir individualios tiosios komunistinės ideologijos sąlygomis.

Jungdamas vaidybinio kino siužetą su dokumentikos teikiamomis poetinėmis galimybėmis Š. Uheris išmokė kolegas (visų pirmą M. Formaną ir Verą Chytilovą) naudotis asociatyviu montažu ir interpretuoti įvykius dvigubame kontekste – realiame ir metaforiškame. Potencialiai pavojingas simbolizmas kėlė nerimą komunistinei valdžiai, ši buvo pasiryžusi filmą uždrausti, tačiau politinis atlydis pagelbėjo jauniems kūrėjams, ir „Saulė tinkle“ tapo vienu žymiausių filmų septintojo dešimtmečio Slovakijos bei Čekijos kultūros istorijoje.

Jonas Mekas ir kompanija

Dažnai su filmais gimtinę aplankantis Jonas Mekas, kartais vadinas amerikiečių avangardinio kino krikštatevii, Kauno kino festivaliui prieitekė tris programas. Siemet miru-

Lietuviųtės Marie Menken (kino)autoportretas.

sio brolio Adolfo atminimas buvo pagerbtas dviem jo filmais – tarptautiniame Lokarno kino festivalyje (Šveicarija) „Sidabrinėmis burėmis“ apdovanota eksperimentinė komedija „Aleiulia kalvoms“ (1963 m.) ir dokumentiniu filmu „Prisiminimai iš kelionės į Lietuvą“ (1972 m.). JAV kino kritikai juokavo, kad „Aleiulia kalvoms“, ko gero, pati amerikietiškiausia kada nors pasirodžiusi kino juosta, išjuokianti „amerikietiškos svajonės“ mitą ir parodijuojanti holodžinių kanoninių meilės istorijų štampus. Žurnalas „Time magazine“ recenzentas taip apibūdino šį filmą: „Keičiasi, ekscentriška, kuoktelėjusi kino komedija... farso poema, intelektualinis svaigalus, gaivintis absurdino eksperimentas ir trenktumo potyris, pirmoji naujojo pasaulio kinematografo kubistinė komedija.“

„Prisiminimai iš kelionės į Lietuvą“ taip pat nestokoja ironijos, tik ši karta ji ne „amerikoniška“, o dvelkia nostalgija Lietuvai, į kurią po ilgos pertraukos tarsi sūnūs paklydėliai iš už jūrų marių sugrįžta du broliai. Šis filmas – tarsi klasikinės liaudies pasakos epilogas. Tik sugrįžtuvės čia nenuspalvintos folklorui būdingu liūdesiu. Atvirkšciai – Jono ir Adolfo pasisečiai 1972 m. pateiktas kaip džiaugsmingas šėlionių gimtisose Semeniškėse ir susitikimų su seniai matytais mylimais žmonėmis kaleidoskopas.

Buvo festivalyje ir įprastos stilistikos „dienoraštiniu“ J. Meko kino. Filme „Ar buvo karas?“ (2002 m.) garsusis „filmininkas“ savo legendinės vaizdo kameros „Bolex“ objektyvą nukreipia į likimo brolius – lietuvius, kurie bėgdami nuo artėjusios sovietinės prievertos po Antrojo pasaulinio karo iš pradžių atsildė Vokietijos pabėgėlių stovyklose, o vėliau Jungtinėse Valstijose ir Kanadoje. Filme jaučiamas ir paties J. Meko, ir jo draugų išeivijų iš

Avenue metu. Tai – išradinai nufilmuota šviesos žaismo rapsodija, pasižyminti savotišku ritmu ir liudijanti apie režisierės pastabumą.

Anot režisierės, „Akių muzika raudonam mažore“ – šviesos etiudas, paremtas regėjimo stabtelėjimu. Abstrakti ritminga mislė, stebinant išmonę ir nenuspėjamomis vizualių miniatiūrų atomazgomis.

Du avangardinės retrospektyvos filmus sukurė garsioji japonė Yoko Ono. Vienos minutės trukmės „Laisveje“ (1970 m.) autorė moters troškimą išsilaisvinti pateikia ironiškai – ekrane matome, kaip herojė vargsta, norėdama atsisiegt liemenėlę, o fonogramoje skamba eksperimentinė režisierės vyro Johno Lenono muzika – pavieniai elektroninio sintezatoriaus garsai. Vizualiai metaforai to visiškai pakanka. O 25 minutių „Musė“ (1970 m.) minutės iliustruoja vienintelį scenarijaus sakinį: „Tegul per moters kūną nuo kojų pirštų galų iki galvos vaikšto muse, o po to ji tegul išskrenda pro langą.“ Šis sakiny sibūdina kino juosteje besiplėtojantį veiksmą. Tačiau „Musės“ pagrindas – emocinės veiksmas, tai, kas slypi po gulincios moters abejingumu ir ikyriu vabzdžio noru ištyrinēti kiekvieną nuogą kūno centimetru. Jei autorė šiai vaizdais siekė išreišksti „paraboliską feminizmo idėjų vizualizaciją“ (taip parašyta kataloge), jai, be abejonių, pavyko tai padaryti.

Panašų minimalistinių priemonių ir maksimalaus efekto derinių sukuria ir Kanados režisierė Joyce Wieland filme „Varvantis vanduo“ (1969 m.), 12 minučių rodanti, kaip vandens lašai nuo lubų varva į aikinamai balta lėkštę. Ši filmą galima vadinti ir chuliganiška provokacija, ir snobiška akcija, ir tuščiu formalizmu. Bet laiko reliatyvumo teorija patvirtinančių „Varvantį vandenį“ imanoma suvokti ir filosofiškai. Anot J. Meko, tik šv. Pranciškus galėjo žiūrėti į vandenį su tokia pagarbą ir meile.

Klasikinis avangardas visada daug dėmesio skyrė žmonių pasamonėje vykstantiems reiškiniams, kuriuos išprasta rodyti sapnų su froidistine potekste vaizdais. Linksmiausiai ši metodą plėtoja režisierė Martha Colburn. Labai originaliai triju minučių animaciname filme „Išimylėjusios vorės: arachnogazmiškas miuziklas“ (1999 m.) pakliūvame į moteriškosios lyties vorų pasauli. Šioje eksperimentinėje misterijoje vorės chaotiškai juda ir šoka, į žiūrovą žvelgdamos hipnotizuojančiomis ir provokuojančiomis fatališkų moterų akimis.

Režisierės Su Friedrich filmas „Švelniai pasroviui“ (1981 m.) sukonstruotas iš keturiolikos sapnų, per aštuonerius metus užfiksuočio dienoraščio lapuose. Jame atispindi tai, ką autorė vadina „netvarkinė sapnų logika“. Statant filmą žodžiai buvo rašomi tiesiog ant kino juostos: taip žiūrovas, skaitydamas tekštą, sukuria savo garso takelį. Moterų, vandens, gyvūnų ir šventųjų vaizdai tiesiogiai siejasi su matomu tekstu ir sudaro neįtiketiną meninę sintezę.

Sapnų bei geismų pasaulis svarbiausia ir filmo „Popietės pinklės“ (1943 m.) realybė. Tai simbolų kūpina mislė, kiekvienam žiūrovui provokuojanti asmeninių asociacijų. Šis filmas – brandžiausias JAV avangardinio kino režisierės, choreografiš, poetės, šokėjos, rašytojų ir fotografės Maya’os Deren kūrinys. Gimusi Kijevė Eleanora Derenkowsky dar būdama maža su šeima persikelė į Niujorką. Čia sukurtaime pirmajame filme „Popietės pinklės“ ji deklaravo susidomėjimą simbolizmu ir surrealizmu. Tada ji net savo tikrajį vardą pakeitė į Maya, reiškiantį „iliuzija“.

Maya – idealus tikro kinematografininko vardas. Nes kas gi yra kinas, jeigu ne iliuzija ir šešelių žaismas ant baltos paklodės?..

Jugoslavų aktorius Gojko Mitičius buvo idealus indėnas.

Atgaila: skaudi melo ir prisitaikymo analizė

Gediminas JANKUS

Jono Jurašo režisueras „Apsivalymas“ Kauno valstybiname dramos teatre vėl atgaivino legendinį režisieriaus įvaizdį. Tai neeilinis, jaudinantis įvykis, su didžiuoju vidine jėga kalbantis apie tragikus istorinius sukrėtimus, palietusius daugybę lietuvių šeimų. Veiksmas vyksta pokario ir jau nepriklausomoje Estijoje, tačiau spektaklio temos puikiai žinomas ir mums, patyruisems panašų likimą, jos dar neužmirštos ir sopolungos, tik dėl nūnai brukamo liberalaus požiūrio nutylimos arba iškraipomos.

Ko gi taip sujudote, penktosios kolonos „valizų vežikai“? Ko taip susierzinate, uolūs riurikovičių ir buvusių aktyvistų pakalikai? Ko niurziate, atkuči kulturbolševizmo apoletai? Nepatiko meniskai išprasminta skaudi tiesa apie sovietų okupaciją, aukas, trėmimus, smurtą? Nepatiko tiesa apie patirtą prievarą, suniokotus gyvenimus, baimę, melą ir prisitaikeliškumą?

Ak, dūsauja naujieji prisitaikeliai, kam reikia vėl viską prisiminti, kam ieškoti kaltų? Kam ieškoti kaltės savyje, bandyti atgailauti, apsilvalyti? J. Jurašas tokiams atsako aiškiai ir principingai – negalima gyventi nuolatiniu melu. Meistriska, auksčiausio lygio režisūra, paženklinta širdies skausmu ir dvasiniu maksimalizmu, nepaliaka abejingų. Režisierius ir visa kūrybinė grupė, regis, vienu kančios kupinu atodūsiu atskleidė mums ypač aktualią atminties temą, tiksliai ir atvirai parodė sovietinio pokario prievertos sistemos, okupantų režimą, luošinusį žmonių likimus.

Ši kartą, palyginti su „Antigone“, išvengta skirtinė istorinių klojų dirbtinio sulipdymo, tiksliai ir pagrįstai sudėlioti dramaturginės linijos (juntama reikli draminio teksto redaktorės A. M. Sluckaitės ran-

ka), praeitis ir nūdienai susipina, įvykių kaita padeda atskleisti pagrindinės personažės – Alydės Trū (Eglė Mikulionytė) gyvenimo dramą, kainą, kurią ji užmokėjo už menamą ramybę. Praeities šešliai, okupantu pakalikai ir „strebitaliai“, kančinė ir prievertavę „liaudies priešus“ pokario metais, nuolat tūno šalia, nepalieka ramybėje vis primindami, ko verta toji baimės, veidmainystės ir išdavystės auka. Vidiniai veikėjų išgyvenimai, susiliemedami su atgyjančiais, niekaip nesitraukiančiais skaudžiaisiais prisiminimais, jų atsvérime ir išpažintys, nuolat auganti įtampa padėda įtaigai pagrįsti bene svarbiausią režisūros akcentą – atgailos, apsivalymo būtinybę.

Sofi Oksanen veikalas, krypstantis į sunkiai aprépiamą daugiasluoksnį ir pernelyg sureikšminamą feminizmo temą, moters kūną traktuojantis kaip okupuotos šalies metaforą, banalokai bandantis lyginti nepriklausomybę atgavusią Estiją su pokario situaciju, laimei, buvo gerokai pakoreguotas, ir scenoje išvydome koncentruotą tragiską gyvenimo istoriją, kuri tampa apibendrintu visos kartos simboliumi. Atsisakyta daugelio mano minetų ir neminetų dramos bei romano antsluoksnį, kai kurie vingiai tik pažymėti, ir dėl to spektaklis laimėjo.

J. Jurašas, draminio vyksmo bei aktorių atvėrimo meistras, ir šikart psichologiskai motyvuotomis mizanscenomis pasiekia įtaigu ir pagavų rezultatą. Spektaklyje ypatinė simboliai ir ženklai – nelauktai prabylantys, nuolat jauciama. Todėl svarbus scenografas Julijos Skuratovos darbas, jis tapo režisūros bendramine. Scenoje vyraujančių naravų įvaizdis – akivaizdi aliuzija į gyvenimą okupacijos sąlygomis: uždara, užblokuota kamera, tiksliau, daug kamerų, kuriose išeities iš kančios ir prievertos ieškojo šimtai tokiai Alydžių. Tie narveliai pabrėžia

Alydė Trū (aktorė Eglė Mikulionytė).

ir skurdžią būti, ir tampa slaptu įėjimu į rūsi, kuriame prisiglaudės Hansas, ištremtos į Sibirą Alydės sesers vyras. Kadangi veikėjus, ypač Alydė, kamuojačius prisiminimai nuolat sugrąžina į pokario „strebitalių“ buveinę, centre esančią tardymų-kankinimų stalas, lyg atteklas iš prozektoriumo, ir įtampos momentais nušvintanti begaubtė lemputė tam-pa vienais svarbesniu įvaizdžiu.

Šiurpios ir daugiauprasmės karinėmis milinėmis apvilkltų begalvių išnarų, susodintų avanscenos šone, finguos, šalia kurių išsitauso „strebitaliai“ ir enkavėdistai, vėliau virstantys nauju laiką mafiozais. Šis ženklas ypač talpus ir reikšmingas. Taisai ir dabar sunkiai paaškinamas žiaurumo, prievertos proveržis pokaryje neva prieš klasinius priešus pateikiamas įtaigai ir logiskai. Ap-skritai scenovaizdžio detališkai padeda aktoriams, tampa visa apimančias, išprasmintais simboliais, o ne betikslėmis abstrakcijomis.

Tačiau, žinoma, svarbiausius akcentus sudėliojo aktoriai, kurie be išimties įtaigai ir psichologiskai tiksliai atskleidė savo personažų vienes dramas. Didžiausias krūvis tenka jau minetai pagrindinei veikėjai – E. Mikulionytės Alydei. Dar kartą išsitikinome gaivalingu ir nepakartojamu aktorių talentu, stebėjomės neapsakomai subtiliais perejimais, nuotaikų ir emocijų kaita. Kulminacijė scenose E. Mikulionytė ypač susitelkusi, ji vos ne abejingu balsu dėsto savo nuopuolio dramą, o pati kunkuliute kunkuliuoja, regis, ją degina vidinė kaltės ir atgailos ugnis, neleidžianti užmiršti išdavystės ir prisitaikymo.

Tai atskleidžia pamažu, visas pokario kankinimų ir prievertos pragaras, regis, buvo paslėptas giliau-

siame sielos kampelyje, tačiau dažnėjantys grėsmingi ženklai, atgijusios ir aplink vieną jos sodybą šminėjantios praeities išnaros rodo, kad akistatos su praeitim neįmanoma išvengti, kad atgaila būtina. Neuplaunamą kaltęs jausmą E. Mikulionytė išreiškia su didžiuole dramatiške jėga.

Tai itin svarbu ir byloja apie universalų aktorių talentą – jos sukurti du vaidmenys. Ji įkūnija senąją ir jauną Alydę, tą, kuri tada, neiškenstus prievertos ir kančią, pasirinko išdavystės ir prisitaikeliškumo kelią. Pasirinko daug ramesnį ir saugų gyvenimą su partorgu Martinu (Egidijus Stancikas), bet tuomet galėjo savo namuose slapstyti ištremtos sesers vyra. Tiesą sakant, E. Mikulionytės herojė itin daugiaiplanė: ir svuoki tam tikrą vidinę jos poelgių logiką, ir neskubi smerkti. Tačiau Alydė sau negailestinga. Galgi ji ir nesiryžtu taip griežtais save nuteisti, bet netikėtas posūkis gyvenime viską sujaukė, pajudino primirštąs istorijas, prikelė kraupius praeities šešelius. Tas posūkis – jaunosios Zaros (Elzė Gudavičiūtė), sprunkančios nuo mafiozų, pasirodymas Alydės namuose. Patyrusi tokią pačią prievertą kaip ir Alydė jaunystėje „strebitalių“ rūsyje, Zara pasirenka kitą kelią – ne bailaus prisitaikymo, o pasipriesinimo. Ji nužudo vieną iš žiaurių prievertautojų ir tampa akiavaidžia Alydės praeities poelgių vertintoja, netgi kaltintoja. Dar daugiau – kaltęs jausmas tampa toks gniaužiantis ir sunkiai pakeliamas – juk Zara jos giminanė, tad ypač skaudus sugrižimas į jaunystę, sesers iškundimas, prazūtinga aistra jos virui Hansui, santykiai su Martinu...

E. Gudavičiūtės Zara atskleidžia pamažu, beje, taip paskatindā-

ma seną Alydę atsiverti ir pasakoti tragišką istoriją, lyginti, teisinti ir teisintis. Gan konfliktiškas jų duetas įsimena. Galų gale Zara – šių dienų atspindys, prieštaragingas, bet ne baimiškas ir prisitaikantis.

Ingelė Pek, Alydės sesuo (Gabrielė Aničaitė), atgyja tik prisiminimų muose ar pasirodo itin svarbias ir pagrindiniams personažams skaudžiaisiais momentais, jis labiau vizija, sažinės priekaištą, kartais ir nebylus kaltęs priminimas, ypač scenose su savo mažaja mergaite. Aktorė labai jautriai pertekėja jaunos moters dramą. Sugriautas gyvenimas, prasta seimia. Ar tik dėl okupantų ir stribų žiaurumo? Ar tik dėl jos vyro noro priešintis ir netarnauti atėjūnams? Šit tada ir pradeda aiškėti tikroji Alydės kaltė.

Toji kaltė, kaip dvilypio, apgaulingo gyvenimo ženklas, ypač akiavaizdi scenose su partorgu Martinu. E. Stancikas sukūrė įsimintiną personažą, tiksliai psichologiskai motyvuotą, besalygiškai tikintį partjos ir sovietų tiesa, tokį idėjšką, „fasistinių kalėjimų“ užgrūdintą politruką. Tačiau koks jis naivus, pasitinkantis ir mylantis, pasilikęs su Alyde, koks juokingas dėl savo patiklumo, juk čia pat, namų rūsyje, slepiasi jo klasinis priešas, „buržuažinis nacionalistas“.

Itaigumu ir menine tiesa džiugino ir ši personažą įkūnijęs Gintaras Adomaitis. Jis, kaip ir E. Stancikas, tampa lygiauverčiu Alydės oponentu, tik kitu rakursu – G. Adomaitio herojus sugeba išsaugoti žmogiškumą, taurumą ir ištikimybę visų pirmo savo mylimajai, ištremtai Ingelei, kurios ilgisi ir apie kurią galvoja visą slapstymosi laiką. Itin jaudinanti laiško, neva parašyto iš Sibiro, skaitymo scena. Apsiplovimo ar maudymo momentas, man regis, vienas itaigensiu, pasiekiantis simbolinių apeiginių apvalymo krikštoto vandeniu skambesi. Prievertos ir smurto ženklai spektaklyje – stribų ir sovietų kareivių trijulė: Tomas Erbréderis, Sigitas Šidlauskas ir Artūras Stanionis. Pokario istorijoje labiau parýskinami tik kankinimų ir prievertavimų scenose, vėliau tampa atgijusiais praeities mirakliais (beje, ganétinai kraupiai ir įsimenamais), o nūdienoje virsta „mafijos žmonėmis“, taip pat griaunačiais žmonių likimus, luosinančiais gyvenimus vien dėl pinigų, dėl pelno. Prieverta ir žiaurumas – jų kasdienybė, cimizmas ir patycia – sanitukų pagrindas. Labai įdomus ir netiketas T. Erbréderio buvęs KGB kariuinkas; tikslus išorinis piesinys, tipiski judesiai, manieringa kalba – sekmingi aktoriaus atradimai. Įsimena jo ir kito „mafiozo“ – S. Šidlausko – konfliktinės scenos. S. Šidlauskas suranda visai kitų spalvų savo personažui, ir susikirtimo išdava yra gan logiška. Siame kontekste pakankamai iškalbinės ir nebylius A. Stanionio dalyvavimas.

Muzikinis fonas (kompozitorius Titas Petrikis), pasižymintis tiksliomis ne tik personažų, bet ir įvykių placiacija prasme muzikinėmis karakteristikomis, kulminacinėse scenose suskamba tragiška gaida.

Atgaila per kančią, apsivalymas per ugnį... Toki kelią pasirenka Alydė, sudegindama save ir namus, per prabėgusius dešimtmecius tapusius prakeiksmu. Visa apvalančios ugnies simbolis, ramiai plevendamas, apima mažutį degtukų namelį. Ar tik namelij? Apima ir kažkada suterštą dvasią, apvalo nuo prievertos, išdavystės ir prisitaikymo. Apvalo nuo melo.

**Donato STANKEVIČIAUS
nuotraukos**

Hansas Pekas (akt. Gintaras Adomaitis),
Ingelė Pek (akt. Gabrielė Aničaitė).

Martinas Trū (akt. Egidijus Stancikas), Alydė Trū.

Tai nėra taip paprasta

Rengiant kiekvieną ciklo „Duetai“ parodą tenka nemažai paplušeti. Apsvarstyti, atrinkti, bendrauti, sąveikauti, kontempliuoti, gromulioti ir artikulioti idėją, galų gale argumentuoti ir išteisinti tuos du (ar dvi), kurių darbai „Auksos pjūvio“ galerijos savininkės Lolitos Vyžintienės ir projekto kuratorės, menotyrininkės Kristinos Civinskienės iniciatyva „pasmerkiama“ keletą savaičių drauge kyboti po Verslo lyderių centro (dar žinomo BLC trumpiniu) stogu. Šią kartą po juo regime dviejų priešingybių – Audronės Petrašiūnaitės (g. 1954) ir Laimos Drazdauskaitės – (g. 1947) kūrybą. Tapytojos skiriasi tiek temperamentu, pomėgiais ir polinkiais, tiek ir kūrybiniais (apsi)sprendimais. Tokio dueto pamatas – kolegiška autorių draugystė. Pasak K. Civinskienės, ji tarsi įrodymas, kad bendraujant nebūtinai supanašėjama, o skirtingumas nebūtinai išskiria.

Nesenai patirta kojų operacija A. Petrašiūnaitė privertė imtis ekscentriškos Lady Gagos temos. Naujasis ciklas ryškus, asmeniškas ir skausmingas. Būdama stipri koloristė ji nevengia disponavimo spalvos grynumu ir disonansiniais saskambiais. Na, o L. Drazdauskaitėi artimi globalūs apmąstymai, ramybė ir santūrumas.

Dailininkės A. Petrašiūnaitės, kandidatės gauti šių metų Nacionalinę kultūros ir meno premiją, bei tapytojos L. Drazdauskaitės klausiamė, ką mano apie tokį netiketą dueta,

būčiulystę ir kūrybą.

– *Kaip prasidejo judvieju draugystė?*

A. P. Žinojau, kad yra tokia tapytoja Laima Drazdauskaitė – Kaune, dar būdama studentė, 1981 m. Paveikslų galerijoje buvau mačiusi jos parodą, tačiau asmeniškai nepazinojau.

L. D. Aš taip pat. Bendrauti pradėjome vėliau, Palangoje, kur 1984 m. dailininkų kūrybos namuose du mėnesius vyko kūrybiniai užsiėmimai. Mūsų draugystė tėsėsi, nes abi tapome ir mums tai įdomu. Ji nėra kažkokia ypatinga. Tiesiog su Audrone pavyko ilgiau išlaikyti kontaktą, o su kitais dailininkais ryšys ilgainiui nunykė. Kadangi kartu dirbome, buvome priverstos bendrauti, o paskui neatsirado priežasčių draugystei nutrūkti.

A. P. Nepaisant mūsų skirtumo, manau, yra vienės bendrumas, kuris jungia mus, o galbūt ir visus buvusių duetus – tai Kauno tapybos mokykla: nuo Antano Samuolio, Antano Gudaičio laikų. Vilniaus tapyba išaugo iš kitų šaknų. Nesvarbu, ką ir kaip pasirenki

tapyti – tai išplaukia iš Kauno meno mokyklas. Tapyba yra mano aistra. Kalbėjimasis apie ją mane ir Laimą sieja labiau nei kokie nors santykiai – asmeniški ar draugiški.

– *Ar labai netiketas šis duetas?*

L. D. Man jis tikrai netiketas. Neplanau kartu su Audrone rengti parodos. Ji tiek išvidaus, tiek išoriškai labai aktyvi, niekad nemaniau, kad man toks duetas gali būti naudingas. Aš, priešingai negu Audronė, vengiu aktyvumo. Tačiau įdomu vieną kartą ir tokį variantą pamatyti. Mums buvo duotas keisias šansas.

A. P. Ir gerai, kad jis davė. Savo jégomis surengti parodą be profesionalios pagalbos (nekalbu apie buitinius rūpesčius – sunesti, pakabinti darbus) yra žygis. Kai to imamas dviese – daug lengviau.

L. D. Tada kitu kampu gali pažiūrėti į tapybą. Kartais vilniečiams nepatinka, kai mes vartojame Kauno mokyklos terminą, bet ji egzistuoja – tai žmonės, kurie dirba, mato ir

Audronė Petrašiūnaitė.

Laima Drazdauskaitė.

gant laikui keičiasi žmogaus moduliacija, o tai veikia meną.

– *Kaip ir iš ko gimsta jūsų paveikslai?*

L. D. Man svarbi gamta ir pati tapyba. Gamta – visas pasaulis, tame nėra žmogaus, bet apie tai nesusimąsciau. P. Cezanne'as irgi labai įdėmiai žiūrėjo į gamtą ir jos struktūrą, daug dalykų atrado šiame tyrinėjimo objekte.

A. P. O man ne. Man įdomus žmogus, jo vidus, ejimas į jį. Gamta – tai žolės pjovimas ir ravėjimas. Žmogus yra tam tikra komplikacija. Jau pats sau ji esi: santykije su savimi, su savo atvaizdo ir realaus kūno atitinkimu (kai žiūri į veidrodį, ar jauti save taip, kaip ten atrodai?).

L. D. Gal ir jauti, bet nori atrodyti kitaip... (Juokauja.)

A. P. Tai giliau negu vien noras. Iš čia kyla kaukių kūrimas, slėpimas to, kas iš tikrųjų esi.

L. D. Aš labiau bėgu nuo problemos – žmogaus. Gal pavargstu nuo santykų ir man reikia atsitraukti nuo jo, pasaulio. Tada ieškau erdvės, kur žmogaus nebūtų. Jau ir taip gyvenime užtenka sunkumų, norisi nuo jų pailseti.

– *Ilsitės tapydama?*

L. D. Tai nėra grynas poilsis, o ramus gili nimasis į nedestruktyvius dalykus. Į egzistenciją, esančią konkretioje erdvėje, pasaulioje, gamtoje.

Audronė PETRAŠIŪNAITĖ. „Good bye Lady Gaga“. 2011 m.

Laima DRAZDAUSKAITĖ. „La source du Bosc“. 2010 m.

– *Kaip tai siejasi su pasirenkamais motyvais?*

L. D. Dailės mokykloje išmokau daug piešti gamtoje. Stebiu ir filksuoju viską, kas mane supa. Bet tai dar nereiškia, kad motyvas taps paveikslu. Procesas gan ilgas, vyksta transformacijos, tik plenere ateini ir nutapai iš natūros. Tapyba (ir ne tik mano) jau pasitraukė iš šio kelio. Natūra – tapybos paslapčių mokymasis, bet vėliau prasideja kitas etapas. Todėl nėra paprasta net tada, kai turi motyvą, žinai, kur ir ką užtepti (juk jau tiek metų dirbi), pasitaiko, kad tiesiog nejauti spalvos.

– *Mégstate būti gamtoje?*

L. D. Tai tiesiog natūralu. Mane nuo vaikystės ji traukė – mokytojai siūsdavo į gamtą piešti, ir nekildavo jokių klausimų. Juo labiau kad žinojau, jog visi iki manęs piešė gamtoje, tad būtų kitokia nesitinkėjau. Buvo gera mokinė – labai rimtai vykdžiau mokytojų nurodymus (sypososi).

– *Papasakokite apie „Due tuose“ matomus darbus.*

A. P. Šia tema dirbtį pradėjau po kojų operacijos. Pusantrumetį praleidau vežimelyje, beveik nevaikščiojau. Todėl pasaulis labai susiaurejo. Liko tik televizija ir tai, ką mačiau pro langą. Susidūrimas su savo kūno negalia padėjo atrasti Lady Gagos temą. Ji padarė didelę įtaką. Ne tiek jos muzika, kiek tai, ką atlikėja reprezentuoja, pavyzdžiui, erotika kaip miršt. Buktas seksas, kuris buvo brukamas per visą XX a., labai atviru būdu išvirtos į mirties kultūrą. Iš šitos erotikos vaikai negimsta, joje nėra meilės, tai vienatvės erotika. Mane *kabino* giluminiai dalykai. Pradėjau tapyti galvodama tik apie kelis paveikslus, tačiau negalėjau sustoti. Ir toliau dar dirbsiu. Kol paveikslai neišsiabarstę, nutariau juos čia parodytis. Anksčiau tokijų dalykų nekurdavau, asmeninė patirtis per šiuos dvejus metus mane smarkiai pakeitė. Turėjau prisitaikyti priė naujos padėties. Gyvenime ne taip jau viskas paprasta. Ir paveiksluose ne viskas logiška, yra antilogikos dėsniai.

L. D. Mano darbai nesudaro vientiso ciklo. Tai kelerių metų kūriniai: kai kurie – iš kelionių, keli iš Lietuvos. Motyve ieškuo prasmės, kurią sunku įvardyti. Kartu bandau rasti konkretios situacijos raktą, išsiaiškinti, ar ją jaučiu kaip paveikslą.

A. P. Turiu pasakyti, kad taipiau ne tik ši ciklą. Tačiau kai pasirenku vieną motyvą, nenurimstu, kol neįseksploatuoju jo iki galo. Jei manęs situacija nepaliečia, negaliu nupiešti paveikslą.

L. D. O man didelės dramos nereikia. Štai – mes sėdim, ir tai jau svarbu. Viskas, kiekvienas momentas reikšmingas, tik ne kaskart sugalvoji nutaptyti paveikslą. Reikia pajusti tau įdomius momento formų santykius. Jose išsiskleidžia turinys, jis kyla iš būvimo toje situacijoje. Ap linka, situacija – tai medžiaga. Siužetas lieka antroje vietoje.

– *Kodėl Višakio Rūdoje gi-mé Lady Gaga, o ne peizažas?*

A. P. Nesakau, kad anksčiau nepiešiau peizažų. Tačiau dabar turėjau nutaptyti Lady Gagą. Toki sprendimą sunku suprasti

tam, kuris ryta gatve išeina į darbą. O aš kiekvieną dieną atskeldavau, šiaip ne taip su ratu kais nuvažiuodavau pašerti kātės, tada pavargusi atsisėdavau prie televizoriaus. Man skauda kojas, o ten rodo Lady Gagą – ir dar tokiai batai! Aš guliu su kaliošais, kažkokiai gipsais, o ten – batai su perlais. Žmogaus kūnas yra kalėjimas – tai mano tema. Per ją bandau pasakoti apie save.

– *Kas bendra tarp Lady Gagos ir Audronės Petrašiūnaitės, arba kaip atsirado susitapatinimai (paveikslai „Susitapatinimas 2, 3, 4“, 2011)?*

– Galbūt neigydvendinti slapti troškimai, kuriuos akivaizdžiai pamatai prieš save kaip ikoną, garbinimo objektą. Dalykai, kurių niekad neteko ir nėteks patirti. Mano ir TV realybė sąveikauja kaip paraleliniai pasaulyai, ir iš to atsirado paveikslai. Jeigu kuriu paveikslą, negaliu nesusitapatinti, nesvarbu, ką tapau – peizažą ar šunį. Principas, metodas – tas pats, tik ne su visais norisi tapatintis.

– *Ar vietoje jos galėtų būti kita asmenybė?*

– Ne, negalėtų – nei Michaelas Jacksonas, nei Britney Spears.

– *Kodėl?*

– Man patinka atlikėjos gyvybingumas, energijos srautas, bet jos negarbinu. Jos muzika mažiausiai įdomi. Manęs neužkabino nei bitlų epocha, nei kitų praeities reiškiniai, nors buvo daug geresnės muzikos (pvz., Queen'ų). Galbūt Lady Gaga traukia kaip mirties paslaptis. Tapydama jos nevertinu, man visai neįdomu, gera ji ar bloga. Panašiai kaip tapant savo katę – gal yra ir gražesnių, ir geresių. Lady Gaga man atriša rankas, duoda impulsą ir visai kaip džiaze palieka daug erdvės improvizacijai.

– *Tuomet kodėl su ja atsiseivinate ir palydite į juodąją skyly (paveikslai „Good Bye Lady Gaga“ ir „Lady Gaga skrieja į juodąją skyly“, 2011)?*

– Bandžiau su ja atsiseivinti, nes pradėjau sapnuoti naktimis, matydavau vis naujus ir naujus paveikslus, bėgdavau gruntuoti drobę. Visą vasarą per karščius ją tapiau. Galiausiai nuspindžiau sukurti paskutinį paveikslą šia tema – su paukščiais. Tačiau vėliau buvo dar trys, o ir dabar turia idėjų dar dviem. Drobė su skyly – pati pirmoji. Pažiūréjusi interviu norėjau nupiešti Lady Gagos portretą. Bet paskui rodė astronomijos laidą apie juodąjas skyles, laiko ir gravitacijos kitimą Jose ir pan. Naktį sapne viskas susispynė, o ryte nutapiau paveikslą. Mano santykis su natūra jau nėra toks kaip XX a. žmogaus.

– *O koks jūsų santykis su dabartine populiariaja kultūra?*

– Su lietuviška, kičine – gan neigiamas. Joje matau ribotumą. Bet ankstyvoje kūryboje inspiruodavo kičo kultūra – suvinėti katinių, taupyklės, gulgės. Jie domino kaip motyvai. Ne viską galima sukontroluoti, ir protą kultūrą praslysta žmogaus priegimties detalių, kitaip iš tai nežiurėčiau, neatsisukčiau. Tai dar viena žmogaus briauna.

– *Ačiū už pašnekesi.*

Kalbėjosi Ugnė KRAULAIKYTĖ

Karininkų ramovėje – Arvydo Palevičiaus tapybos paroda

Aurina VENISLOVAITĖ

Kauno įgulos karininkų ramovė jau bene šimtmetį uolai vykdo savo misiją ne tik burti karininkus, stiprinti karinę ir tautinę dvasią, organizuoti jų laisvalaikį, bet ir šventi, lavinti, puoselėti pagarbą menui. Todėl ramovės sienos retai kada stovi dykos – paroda vyte veja parodą. Pastarąsias savaites Algirdo Patacko kvietimu čia svečiuojasi kauniečio tapytojo Arvydo Palevičiaus drobės.

Autoriaus lydima, ko gero, seniausiu Kauno liftu pakylu į trečią ramovės aukštą. Tik atsivérus durims pasitinka pirmi tapybos darbai ir koridoriumi veda į karininkų poilsio salę, kurioje kabos didžioji ekspozicijos dalis.

Kol A. Palevičius derina paskutines parodos pristatymo smulkmenas, akimis perbėgu per paveikslus ir kiek nustembu, kad nesijučia galerijų ekspozicijoms būdingo efemeriskumo, dirbtinio reprezentatyvumo. Kitaip tariant, paveikslai regisi kabantis čia dar nuo Antano Smetonas laikų, lyg prilipę prie sienų, įaugę į apmušalus. Tokią iliuziją padeda sukurti didelis drobių formatas ir aristokratiski rėmai – masyvūs, sendinto aukso spalvos, puikiai derantys prie sunkių aksomo užuolaidų, purpurinio kėdžių raudonio, retro stiliaus baldų. O ir patys darbai sodriais spalvų deriniai, abstrakcionis, nerangiomi figūromis, klampiai, bet gyva, paveikia energija, rodos, niekur kitur taip aiškiai nesijustų, neskambėtų.

Visos drobės tapytos tuo pačiu laikotarpiu – maždaug 1996-1997 m. Rumšiškių plenere. Ankstyvuoju menininko kūrybos periodu, kai labiausiai linko prie abstrakcijos. Tuolaik A. Palevičius mokytojavo Kauno jėzuitų gimnazijoje. Viduramžių architektūros dvasia ir metafiziniams apmąstymams nuteikianti atmosfera darė įtaką vi dinėms būsenoms ir natūraliai, nejuntamai reinkarnavosi drobėse. O dar betapant į fantazijos stalčiukus pribiro Rumšiškių aplinkos trupinių. „Paveikslas – tai dienos projekcija. Jame iširašo, užsikoduoją viskas, kuo gyveni, kuo alsuoji. Tapai juk mechaniskai, negalvodamas, pernelyg nesvarstydamas, neplanuodamas, tiesiog paleidi tepuką pasilikstyti baltame stačiakampyje“, – pasakoja dailininkas ir patikina, kad taip pat nevalingai susidėlioja ir ekspozicijos – pačios atsirenka darbus, pačios susiranda tinkamas erdves. Jis niekam niekad jų nesiūlęs, nebrukęs, neieskojęs, kur pasiroydinti. „Ir ši ekspozicija susiformavo tarsi savaimė. Norėjosi karininkams parodyti jau laiko išbandytus, tiek Lietuvos, tiek užsienio žiūrovų patirkintus, „nusistovėjusius“ darbus.“ Taigi paroda visai pelnyta galėtume vadinti retrospektyvine. Juolab kad ir kauniečiai šių darbų nematė jau keliolika metų – viešai eksponuoti buvo dar praeitame dešimtmetyje Paviekslų galerijoje.

Abstrakcijai A. Palevičius lieka ištikimas ir dabar, nors nueiti portretų, natūrmortų, peizažų viškeliai, ne vienerius metus tobulintasi San Francisko, Niujorko meninė mokyklose. „Tik formatą, – nusišypso, – jau renkuosi kuklesni, patogenesni, nors, kita vertus, gal kaip tik sudėtingesni, nes kuo mažesnė saviraiškos erdvė, tuo labiau turi susitelkti.“

Karininkai jau susipažino su paroda, tačiau pažintis su autoriumi ir oficialus darbų pristatymas dar tik įvyks – paskutinį spalio ketvirtadienį, 27 d. 16 val. Beje, galima užsukti ir tiems, kurių spintose nekaba uniformos.

Arvydas PALEVIČIUS. „Dviese“.

Arvydas PALEVIČIUS. „Rumšiškių džiunglės“.

Auksinė gyvenimo kelionė

Aldona ŽEMAITYTĖ

Rašančiam, kuriam labiau rūpi emocija iš impresijos, patartina atsiriboti nuo informacijos, tampančios sausų faktų rinkiniu, gyvenimo darbų suvestine... Tačiau be jos niekaip neapsieisi. Tad ir šiuokart reikia nors trumpai pristatyti išeivijos ir Lietuvos meno kultūros istorikę, aktorės profesiją jaunystėje išjusią Beatričę Kleizaitę-Vasarį. Kaip ir dauguma savanoriškų Vaikarų trentinių, atsidūrusi anapus „geležinės uždangos“, Beatričė sukaupė didelį gyvenimo patyrimą. Jai teko studijuoti ir gyventi Romoje, vėliau Lotynų Amerikoje, JAV ir Kanadoje. Išeivijoje B. Vasariš daug nuveikė teatro srityje. Itin aktyvi jos gyvenimo veikla prasidėjo Lietuvai atgavus nepriklausomybę. Jau 1989 m. B. Vasaris sugrįžo į Lietuvą, parveždama jai dovanų 150 žymaus išeivijos dailininko Adomo Galdiko kūrinių, kuriuos perdavė Lietuvos dailės muziejui. Ji buvo viena tarp nedaugelio išeiviių, apsigyvenusių Lietuvuje (Vilniuje išsigijo butą) ir savo pavyzdžiu ugđė iš okupacinio režimo besivaduojančios meno inteligenčijos dvasią.

Apsigyvenusi Vilniaus senamiestyje, B. Vasaris tapo tarsi pašiuntinė tarp Lietuvos ir išeivijos menininkų. Per pirmajį Lietuvos neprisklausomybės dešimtmetį ji iš Amerikos parvezė į Lietuvos muziejams perdavė Vytauto Kašubos, Vytauto Igno, Albino Elskaus, jau minėto A. Galdiko tapybos, grafikos, skulptūros darbų kolekcijas. Kaip talentinga kultūros programų iniciatorė, suskato rūpintis, kad Vilniuje būtų pastatytas paminklas Lietuvos didžiajam kunigaikščiui Gediminui. Ji įsteigė paminklo šalpos fondą, tapo jo pirminkine, sukėlė didelę paramos paminklui pastatyti akciją, surinko iki tol neregėtas pinigų sumas. Ir V. Kašubos paminklas Vilniaus įkūrėjui jau 1996 m. iškilo Katedros aikštėje. Kartu ji aktyviai dalyvavo Lietuvos valdovų rūmų paramos fondo taryboje. Už nuopelnus Vilniaus ir Lietuvos kultūrai 2002 m. apdovanojota Vilniaus savivaldybės įsteigta Barboros Radvilaitės medaliu. Įteikdamas medalį tuometinis Vilniaus meras Artūras Zuokas kalbėjo: „Gražiausia, ką Beatričė Vasariš parvezė į Lietuvą, yra energija, šiluma ir gebėjimas bendrauti. Tai savybės, kurias praradusi ištisa pokaryje gimusų Lietuvos vaikų kartą. Ilgiu su Beatriče pabendravus, aiškėja, iš kur visa tai – tai ją globojančių angelų dovana...“

Iš laiko perspektyvos žvelgiant į XX a. paskutinius dešimtmečius nuveiktus jos darbus aiškėja, kad tai buvo tik startas imtis projektių, kurie Beatričės galvoje kirbėjo gal jau ne vieną dešimtmetį. 2004 m. ji parengė ir išleido solidžią knygą „Lietuvių dailininkų darbai Šiaurės Amerikos šventovėse“. Tai jos kelionių po JAV ir Kanados bažnyčias fotografuojant ten esančius meno kūrinius ir bendravimo su jų autoriais išdava – menotyrinės ižvalgos ir drauge asmeniniai išpužiai, Lietuvos skaitytojui nepažįstamų menininkų gyvenimo ir kūrybos savotiška enciklo-

pedija. 2009-aisiais, sulaukusি garbaus amžiaus, bet amžinai jaunatiškos sielos ponia Beatričė pristatė monografiją „Albinas Elskus: grožio ir vizijos dailininkas“. Knyga spindėjo vitražo kūrinių grožiu, joje publikuojamas šio visoje Amerikoje pripazintu vitražo meistro išsamus bei profesionalus darbų vertinimas.

Pagaliau šiemet, spalio 12 d., Vilniaus paveikslų galerijoje (buvinuose didikų Chodkevičių rūmuose) pristatyta leidinys, kuriame B. Vasaris kaupė medžiagą daugelį metų, pasvajodama, kad tikrai išleis galbūt viso savo kūrybinio gyvenimo darbų apvainikavimą – knygą „Angelai“, stebinantią studijiniu unikalumu ir savita temos traktuote. Beatričė tarp pasaulio angelogų, manyčiau, užima garbinę vietą. Ji atvirai skelbia, kad angelai jos gyvenime atlieka itin svarbūs vaidmenį. Informaciniu svarumu, kompoziciniu užbaigtumu, temas dėstyto išradigumu ši knyga vainikuoja kultūros ir meno istorikės kūrybinį darbą. Kiekvienas susipažinės su unikalia knyga pripažins, kad angelai lydėjo Beatričę per gyvenimą, matyt, nuo tų dienų, kai ji dar maža mergaitė buvo išrašyta į Angelo sargo vaikų sajungą ir tapo angelaitė.

Dauguma vyresnės kartos žmonių prisimena (tik ne visi prisipažista), kad paveikslėlis su vaikus

Jurga IVANAUSKAITĖ. „Arkangelas Gabrielius“. 2005. Privati kolekcija.

globiančiu angelu sargu kabėdavo prie jų vaikiškos lovelės. Kad pirmoji malda, kurią mus išmokydavo mamos, būdavo skirta savajam angelui sargui. Tai buvo vieno sakinio trumpa maledelė: „Angelėli sanguželė, saugok mane mažyteli/e.“ Jau paaugus, maldos-kreipinai į angelą sargą sudėtingėjo. Neužmirštamas ir per gyvenimą lydintis, vaikare snūduriuojant iš pasamones išplaukiantis kūn. Stasio Ylos ketureilis: „O Angele man skirtas, / šaukiuos nūnai tavęs; / Matai, esu netvirtas. / Tu būk arti manęs.“

Beatričės kelionė per gyvenimą su savo angelu sargu atvedė ją į tikrą dvasinės ramybės šventę – knygą „Angelai“. Ji auksinė visomis prasmėmis, papuošta daugybe puikų iliustracijų, pradedant šumerų civilizacijos laikais ir baigiant XX a. meno modernumu. Iliustracijos tvieska auksine šviesa, nes visų laikų dailininkai, vaizduodami angelus, mėgo auksos spalvą: nuo švelnai blyškių, žybčiojančios dangiškų sferų sūkuriaisiai, iki sodraus geltono, pereinančio į prabangų raudonojo auksos švytėjimą.

Ižanga į šią knygą buvo pernykštis (2010 m.) įvykis Lietuvos muziejuje gyvenime. Vasarai persirtus į antrą pusę, Anykščiuose atidarytas vienintelis Rytų Europoje Angelų muziejus, kurio idėja ir sukaupta kolekcija (apie 100 angelų – skulptūrių ir tapybos, grafikos darbų) vėlgi padovanotojo B. Vasaris. Muziejaus eksponatų skaičius vis gausėja, nes jo lankytojai ekspoziciją papildo savo dovanomis. Toks muziejus galėjo atsirasti tik gana naujo, bet, matyt, taip pat visą gyvenimą angelų globojamo Anykščių metro Sigūčio Obelevičiaus déka. Angelų muziejuje daugiausia yra mūsų tautodailininkų meno dirbinių, taip pat – profesionalų tapytojų ir grafikų Beatričei dovanotų darbų. Žinodami B. Vasaris pomégį, o gal net aistra kolekcionuoti angelus kaip meno kūrinius, menininkai įvairiomis progomis mielai jai juos dovanodavo. Augantis ir populiarėjantis Angelų muziejus Anykščiuose yra lyg baigiančio sunykti, sovietmečiu labai populiarinto (labiau už M. K. Čiurlionio galeriją) dailininko A. Žmuidzinavičiaus velnį muziejus antipodas. Iš Velynių muziejuje Kaune sovietmečiu garmėdavo „placišios tėvynės“ turistai, o į Anykščius keliauja žmonės, norëdami pasisemti dvasinės šviesos, skalaujančios visą Anykščių gamtovaizdį ir ypač Angelų muziejų.

Knygos „Angelai“ pratarmėje Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis taikliai (tiksliai ir nenusakysi) apibūdina jos vertę. „Istabu, kad knygoje Beatričė Kleizaitė-Vasaris sugebėjo aprépti visumą – ir pateikti svarbiausias patikimas žinias apie angelus ne tik krikščionių religijoje, bet ir judėjų tikėjime bei islamе, ir pristatyti angelų vaizdavimo mene vertingiausias ir išpudingiausias išraiškas, ir paliudyti modernaus pasaulio žmonių liudijimus apie angelus, ir supažindinti su gausia šiuolaikine literatūra apie angelus. Gimusi Rytų Europoje, subrendusi Romoje, gyvenusi Lotynų Amerikoje ir Kanadoje bei JAV, knyga apie angelus B. Kleizaitė-Vasaris kūrė tiek gimtojoje Lietuvoje – Vilniaus senamiesčio erdvėje bei Dzūkijos kaimo tyloje, tiek viešėdama JAV netoli Atlanto šalia Bostono, tiek Ispanijoje, žvelgdama į Viduržemio jūros platypes. Gal todėl jos knyga yra tokis erdvus ir tikras pasaulio partirtų sukaupusio žmogaus žvilgsnis į angelus. (...) Knyga kviečia mus ne tik pažinti ir pajusti per amžius žmogų lydinčių angelų pasaulį, bet ir išklausyti į savo sielą, kurioje lemtiniais momentais prabyla ir angelo sarginio balsas.“

Beatričė Kleizaitė-Vasaris Marcinkonyse.
2011 m. rugsėjis.
Aldonos ŽEMAITYTĖS nuotrauka

Angelų perdavimas muziejui. 2010 m., Anykščiai. Perdavimo aktą pasirašo Beatričė Vasaris ir Anykščių meras Sigitas Obelevičius.

Marija MACIAUSKIENĖ

Vėtra

Medžiai, lyg aikštingieji vienatūriai,
Jų užgaidoms pratrūkus;
Vis draskosi, pašoksta,
Nusigrežia ir vėl. Paskui
Jau lankstosi lyg pažas,
Lyg tyčiotuosi iš visų.

O tas pasaulis mažas,
Mažas tarp nušvitinų ir audros.
Kas tu toj kryžkelėje, –
Žygūnas, pažas, o gal
Granitinė uola??!

Dienai kaip važiuoklė,
Ant kurios užsirioglinęs
Žvalgos mentūris.

Spausk tiesiai!

Bet ne! Juk taip knieti,
Kas padėta po kaimyno
Kepurėm, kas slepiasi
Užanty, kas tarp kojų
Itaisyt...
Spausk, sakau, spausk, –
Leisk ir kitiem...

Pralékė per mane
Kaip audra, kaip uraganas.

Vos kvapq atgaunu.

Tik užuolaida virptelejo,
Kai trinktelėjo dury.

Gal mes giliavandenės žuvys
Be démesio, be paklausos...
Kas ten, už įlankos
Prie liūdno molo budi??!

Gal prirakintas prie lento
Nuo skilusios galeros...
Kas jis, kur dieną naktį
Budi ir laukia gurkšnio
Oro, laisvés... atjautos.

Tos gilmeninės žuvys,
Suvystę Laiko prasmę,
Bet jom kalbėt neduota.
Tik tai prie molo...
Apraudoti lemta.

Mano luotas užuteky.
O, išsketus rankas,
Krantų nepasiekusi.

Tai įsitvėriaus i drūtą
Rutulinę dalbą ir pasistumdamą
Plaukiu ir ieškau Amžinybės salos.

Per brūzgynus, per gaisravietes,
Per griuvésių griuvésius
Lekia raitelai iš buvusiųjų gyvenimų...
Gražūs, išlakūs kaip jaunikių jaunikiai,
Kaip meilės apaštala.
Ir tvirti kaip mūsų
Gimtosios žemės šaknys.

Tai pasveikimas ar priminimas, – Prisikelti!?

Balandis. Pavasaris

Skrenda debesys, skrenda ir skrenda,
Tartum sielos beribiam danguj,
Kai nematomą laimės krantą
Paukščio sparnas irias paliešt.

O Saulėlydžio medžių viršūnėm
Žaidžia vėjas, nors lapų néra.
Bet jau šakos stipréja, stipréja
Ir tuo gluosniu ir liepų aleja
Pasidengs želmenine skara.

Iš pranašų knygos. Perspėjimas

Nekaltai apkalbėta,
Apskalbta liežuviu,
Ji lyg kietis stovėti
Liks tarp rūmų, pilii.

Nužmogės ir valstybės,
Ir tautos vis naudos,
Vis viršaus siekdami.
O akmuo jau visatos
Palaukėj virto
Žemės rauda...

Ir ištrins jos ir vardą,
Ir kelią; juk matei
Su pilka nažutka,
Lyg išsiūtas pilkasis žvirblelis
Visagilio šventajam skeptre.

Neverlininkas vidurkely

Likau kaip apglebės bobausis
Vidury girių, kur pinigus
Siurbia iš patogiausios
Politikui gyslos.

Atgyja bagočių langai,
Tarsi lapkrity žiedas jurgino.
Nežino, nežino, nežino...
Kas? Ar sažinė??
Sako, – nusiskandino.

Ryto pamokslas

Kaitri saulė kaip Dievo
Valia, kad augtų beržynai
Ir želtų pievos, kad kristų
Šaltinio vanduo į mūsų
Pavargusias sielas, kad
Kalinę norėtum pasiekti,
Kad duonos riekę kaip
Šventąją Žemę išsaugotum,
Kad Kelių nutiestum
Vaikeliumi akivarų tankumyne
Kad meilės ieškotum
Kaip reto paparčio žiedo
Kad rankos būtų švelnesnės
Už saulėtą pienės žiedą...

Dalink kasdien kitim,
Ką Viešpats tau duoda...

Kalnuose tavo balsas
Lyg paukštis, lyg raibuliuojanti
Sniego žvaigždutė.

Jau krenta rasa...

Vėl
Balsas tavo,
Balsas iš jaunystės atviruko,
Iš laiško, iš laiško,
Kuri man žadėjai...

Gimtinė ir aš

Atrasti save per dieną bent
Tūkstantį kartų! Suranda mintis
Labirintus, kuriuos palikai
Kito kelio ieškodamas, akimirkos,
Kuri kaip šventovė tau būtų.

Atrasti save per dieną nors
Tūkstantį kartų, ne nuopolių,
Tik siuvinėtas akimirkom minties
Subilybes, tą spalvingą drugelį,
Kuris sutartinių siūbuojamas
Pasakų ir saknių ulduojamas
Tik prie Baltijos, tik prie
Medvėgalio, tik po Nemuno
Krantus pasižvalgydamas ir gyvas.

Vėjas

Be šlepetės per laukus,
Peršokdamas miškus
Ir dviaukščio balkoną,
Plona juosteleva pravirvena
Per ezerą, nutupia
Ant pakrantės vilkdagio
Krūmo ir užsnūsta

Neišlaidauk emocijų
Ir miego;
Juk jokis bankas
Tau skolon neduos.
Tausok kiekvieną žingsnį.
Tarsi duonos riekę
Sausros išdegintuos laukuos.

Gyvenimas gražus tarsi
Aguonų laukas, kai
Sirpsta rytmečio aušroj.
Kada rasa, tarsi upokšnio
Žvilgsnis, kada rūkai
Takus ir vieškelius nuklos.

Neišlaidauk emocijų
Ir savo miego, nes jokis
Bankas tau skolon neduos.

Turėk ramybę kaip seserį.
Kaip drauge, kai siautėja
Aplinkui pinigai,
Kai iš pavydo būt išauge
Tribūniniai šaukliai.

Ir griūna medžiai pykčio
Natalžyti, ir, rodos, lankos
Jau nebežydės, –
Išsaugok širdyje mažytį
Ramybės uostą... Lašq...

Tokia tyla, kai
Dengia žiedą virš jo
Pakibusi uola,
Kai šaltinėlis žalsvas
Gieda paveiksle
Viešpaties Delnuos.

Tokia tyla, kad
Rasos lašas...

Kaunas pasitinka XVI šiuolaikinės muzikos festivali „Iš arti“

Lapkričio 4 d. Kaune prasideda vienintelis tarptautinis akademinių šiuolaikinės muzikos festivalis Vidurio Lietuvos regione „Iš arti“. Savaitę trukstančiam renginyje skambės 21 lietuvių autorų premjera (iš jų – 10 miniatiūrų karilionui arba balsui ir karilio-nui), vyks tarptautinė muzikologų konferencija, edukaciniai renginiai jaunimui, įdomiausių nūdienos muzika pristatys užsienio šalių atlikėjai. Nestigs ir kūrybinių intrigų.

Festivalio meno vadovė kompozitorė Zita Bružaitė pažymėjo, kad siemetinio renginio konцепciją ir turinį lėmė reikšmingasistorinis kontekstas, susijęs net su keliomis su-kaktimis – šimtosiomis M. K. Čiurlionio mirties metinėmis, Lietuvos kompozitorų sąjungos 70-mečiu ir šios organizacijos Kauno skyriaus 40-mečiu. „Daugelyje festivalio premjerų bus juntamas kompozitorius ir dailininko M. K. Čiurlionio garsinių, vaizdinių ar biografinių momentų inspiratyvus tonas. Žvilgsnis į M. K. Čiurlionio fenomeną vyraus ir antrą kartą festivalyje rengiamoje tarpautinėje muzikos atlikimo ir interpretacijos konferencijoje.“

Festivalio meno vadovė atkreipė dėmesį, kad prieš 70 metų iškerta Lietuvos kompozitorų sąjunga (LKS), nepaisant privalo-mo so-vietinio ideologizavimo ir sergėjimo nuo „grėsmingos“ Vakarų kultūros įtakos funk-cijos, generavo reikšmingus muzikinius pro-cessus; jos globojamos ir remiamos subrendo kelios kompozitoriai bei muzikologų kartos, garsinančios Lietuvos muzikinę kultūrą toli už šalies ribų. „Lietuvos kompozitorų sąjungos 70-mečiu skirtas akcentas bus netradici-ninis, labiau kinematografiškas, įvaizdinan-tis lietuvių kamerinę kūrybą: septyniasde-

simt minučių septynių lietuvių kompozitorių muzikos, kurią lydės video-menininkų vaizdo sprendimai, o muzikinė stilistika bylos apie visų žanrus ir stilių įvairovę“, – at-skleidė sumanymą Z. Bružaitė. Kaip ir kas-met, ypač daug dėmesio bus skiriamas Kauno kompozitorų kūrybai pristatyti, taip minint LKS Kauno skyriaus 40 metų sukaktį.

Festivalio svečių geografiniai siemeti išsiplė-tė net iki Centrinės Amerikos – išgirsime jauniausios per visą festivalio istoriją atlikėjos, pianistės Synthios Soto Cordero (11 m.) iš Kosta Rikos muzikavimą, ji kartu su Klaipėdos kameriniu orkestru atliks savo tévynai-nio kompozitorius Mario Alfaguero Koncer-tą, taip pat Julius Andrejevo bei Vidmantu Bartuliu (su akrobatisko elementais!) specia-liai jai sukurtas kompozicijas. Jaunoji atl-ikėja su pasimégavimu interpretuoja šiuolaiki-nę muziką, o koncertų biografijoje jau įra-šyti pasirodymai iškiliose pasaulio scenose, kaip antai Niujorko Carnegie Halle.

Nuolatinis šiuolaikinės muzikos festiva-lių dalyvis – saksofonų kvartetas „Signum“ iš Vokietijos – pateiks emocingą XX-XXI a. muzikos retrospektivą. Vienoje koncerto progra-moje klausysimės dviejų užsienio kamerinių duetu: Norvegijos atstovai Povilas Syrrist-Gelgota (altas) ir Joachimas Kwetzins-kis (fortepijonas) griesi lietuvių bei norvegu muziką, o svedų ansamblis „Duo Ego“ inter-pretuos savo šalies bei lietuvių autorų kūry-bą balsui ir mušamiesiems.

Festivalyje nestigs intrigų: paskelbus konkursą sukurti naujų kūrinių unikaliam Kauno miesto instrumentui – varpams. Specia-liame koncerte juos atliks karilionininkai Giedrius Kuprevičius ir Julius Vilnonis, o Ka-

ro muziejaus bokštė bus įteiktos premijos mi-nėto konkurso laureatams.

Vienai sekmadienio popietė festivalis „iš-eis į žmones“: prekybos ir pramogų centre „Akropolis“ kolektyvas „Protuberus brass“ atliks nuotaikingų šiuolaikinių kompozitorių muzikos aranžuočių pučiamųjų ansam-bliui.

Netradicinės festivalio momentas – „Tylos mišios“, vyksiančios Irenos Mikuličiūtės dailės galerijoje. Apie šį sumanymą kompozitorė Z. Bružaitė išsitarė: „Keistos, labiau apsivaly-mą nei muzikos žanrą primenančios idėjos fabulą būtų galima įprasminti garsaus XIX a. vo-kiečių mikrochirurgo Roberto Kocho teiginiu: „Kada nors žmonija bus priversta nugalėti triukšmą taip pat ryžtingai, kaip cholerą ar marą.“ Taigi siemet, būdami atviri istorijos primini-mams, festivalio artimumo ir prasmės siekiams, stabtelėsime ir ties tyla, be kurios néra muzikos ir kurioje telpa visa Muzika.“

Lapkričio 8 d., antradienė, 18 val. Va banque. Kauno valstybinės filharmonijos Mažojoje salėje (L. Sapiegos g. 5). Programoje: Zitos Bružaitės „Aurora“, Lasse Thoresen „Solspill“ (Sun Glittering), Algimanto Kubiliūno „Refa“, Dalios Raudonikytės With „Non nova, sed nove“, Kjell Mork Karlsen „Partita brevis“, Fausto Laténo „Pasadoblis“, Johno Cage „Forever and Sunsmell“, Annos Eriksson „In the head of a Flight Stewardess“, Viktoro Varelos „La Fraichure de la derniere vepree“, Antano Jasenkos „Aryas“, Raimundo Martinkėno „Your eye is the lamp“. Atliekėjai: Povilas Syrrist-Gelgota, altas, Joachim Kwetzinsky, fortepijonas (Norvegija), Monica Danielson, bal-sas, Per Sjogren, perkusija (Švedija). Bilieto kaina -10 Lt.

Lapkričio 9 d., trečadienė, 11 val. M. K. Čiurlionis mūsų laikmeno-se. Nacionalinėje M. K. Čiurlionio dailės galerijoje (V. Putvinskio g. 55) – II tarptautinė muzikos atlakimo ir interpretacijos konferencija. Dalyviai: Phillippe Dinkel (Šveicarija), Lina Navickaitė-Martinelli (Lietuva-Suomija), Darius Kučinskis (Lietuva), Simoneta Sargent (Ita-lijia), Yumiko Nunokawa (Japonija), Rokas Zubovas (Lietuva). Kauno technologijos universiteto studentų elektroninės improvizacijos. Renginys nemokamas.

Lapkričio 10 d., ketvirtadienė, 18 val. Atsargai – premjera! Skiriamas Lietuvos kompozitorų sąjungos 70-mečiu. Kauno valstybinės filharmonijoje (L. Sapiegos g. 5). Programoje: Fausto Laténo „Defrag-mentation“, Zitos Bružaitės „Sonetas I“, Gintaro Sodeikos „Post Mortem“, Giedrius Puskunigio „Asmik Pavana“, Vaclovo Augustino „At-minties laivas“, Lino Rimšos „Paliekant“, Algirdo Martinaičio „Skirtingi šeškai“. Atliekėjai: Andrius Radziukynas, fleita, Algirdas Januševi-čius, trimitas, Vygantas Šilinskas, trombonas, Pavel Giunter, perkusija, Ala Bendoraitienė, fortepijonas, Zbigniev Levicki, smuikas, Giedrius Bendoraitis, kontrabosas. Dirigentas Vaclovas Augustinas. Vaizdo menininkai: Džiugas Katinas, Grêtė Krivickaitė. Bilieto kaina -10 Lt.

11 d., penktadienė, 18 val. Keturi. Kauno valstybinės filharmonijos Mažojoje salėje (L. Sapiegos g. 5). Programoje: Maurice Ravelio „Tom-beau de Couperin“, Zitos Bružaitės „Stillness“, Belos Bartok „Six Romanian Folk dances“ (arr. by Signum Saxophonquartett), Vlado Švedo „Saxophone Quartet“, Thierry Escaicho „Tango Virtuoso“, Astor Piazzollo „Four for Tango“. Atliekėjai: Signum Saxophone Quar-tet (Vokietija) – Blaž Kemperle, Simon Schuller, Alan Lužar, David Brand. Bilieto kaina -10 Lt.

Lapkričio 12 d., šeštadienė, 17 val. Concerti. Kauno valstybinėje filharmonijoje (L. Sapiegos g. 5). Programoje: Igorio Shcherbakovo „Koncertas fleitai, styginiams ir mušamiesiems“, Mario Alfaguell „Koncertas fortepijonui Nr. 7“, Julius Andrejevo „Negrīžanciam paukščiui“, Vidmantas Bartulio „Cynthias Dream“, Jono Pauliko „Liepsno-jantis krūmas“, Peterio Vaskso „Musica dolorosa“. Atliekėjai: Klaipėdos kamerinis orkestras (meno vadovas Mindaugas Bačkus), Cynthia Soto Cordero, fortepijonas (Kosta Rika), Bogdana Stelmashenko, fleita (Ukraina). Dirigentas Vytautas Lukočius. Bilieto kaina -10 Lt.

Kauno karuselė

Po Kauna visą savaitę važinėjosi, o savaitgalį prie M. Žilinsko galerijos sustojo keistas troleibusas, apkabinėtas spalvotais men-kniekiais, kuriuos galima buvo siušti paštu. Parodos kuratorius Keithas A. Buchholzas šiai parodai surinko 234 pašto menininkų iš viso pasaulyje darbus. Specialiai jai sukurti darbai kalba ir tekstilės, ir fluxus kalba. Visi menininkų atsiusti kūriniai bus eksponuojami fluxus troleibuse, kuris spalio 19–26 d. veikė Kaune. Nors kartais pasigirsta balsų, jog Fluxus mirė tą pačią dieną kaip ir jos tėvas Jurgis Mačiūnas, kad dabar mes apgaudinėjame save netikromis imitacijomis, fluxus entuziastai pastaruoju metu kaip niekad aktyvūs.

Kaip teigia K. A. Buchholzas, fluxus pasikeitė nuo J. Mačiūno mirties 1978-aisiais (ta-dā žymima oficialioji fluxus baigtis). Pigiai pagaminti serinių objektų meno rinkoje įgavo vertę, tapo fetišo objektais. Tokia situacija visiškai prieštaravo fluxus idėjai ir ga-lejo palaužti bet kokį judėjimą, bet ne fluxus. Nes jis, kaip neinstitucionalizuotas tinklas, kaip (su)gyvenimo būdas ir kaip požiūrio taškas, nesibaigia.

Sakoma, kad pašto menas su interneto tinklais įgavo naujų kvėpavimą ne tik dėl fluxus būdingo intermedialumo, kai meno kūrinių nepaiso disciplinų rėmą, bet ir dėl pačios žmonių tinklo koncepcijos, kuria remdamasis ir veikė pašto menas, neturėdamas lyderių ar vadų, bet pasitelkės nekontroliuojamai išplitusį žmonių ryšį tinklą.

Fluxus troleibuso paleidimas į komunika-cinius miesto tinklus prasidėjo spalio 19 d. Pirmiausia eisenos dalyviai pasileido nuo Kauno pilies link S. Daukanto stotelės, kur troleibusas buvo atidarytas specialia dekoravimo ceremonija ir Reed ALtemus, Mary Campbell, Melissa McCarthy performansų serija. Menininkai, atvykstantys iš JAV, tarpautiniam fluxus tinkle paskelbė apie ši atidarymą ir gavo daugiau kaip 40 pasiūlymų, koks turėtų būti performansas. Ši kartą buvo žaidžiamai pinigais. Vėliau troleibusas pajudėjo suplanuotais maršrutais.

Šia proga iš archyvinės medžiagos apie J. Mačiūnų ir daugybės i vieną vietą surinktų interviu Jonas Mekas sukontrūrė 87 minučių ki-no filmą „Re: Mačiūnas ir Fluxus“.

Šis renginys yra Kauno bienalės „Teksti-lė“ ir vyriausybinių JAV kultūros savaitės Lietuvoje dalis.

27 d., ketvirtadienė, 17.30 val. Ra-šytojų klube (K. Sir-vydo g. 6, Vilnius) –

nacionalinės kultū-ros ir meno premijos RAŠYTOJŲ KLUBAS laureatės, rašytojai Ramutės Skučaitės sukau-tuvinius kūrybos vakaras su rinktinė eileraščiu knyga „Ant skilusio akmens“. Dalyvaus rašytoja Ramutė Skučaitė, literatūrologė prof. Viktorija Daujotytė. Koncertuoja violončelių ansamblis „QuinCelli“ (vad. Lionius Trei-kauskas). Vakarą ves literatūros kritikas Valentinas Sventickas.

27 d., ketvirtadienė, 14 val. Kursėnų mie-sto kultūros centre (Vėntos g. 11a, Kursėnai, Šiaulių r.) – literatūrinė popietė „Rudenėjančias keliais sugrįžtam téviškēn“. Dalyvaus rašytojai Vytautas Kirkutis, Stasys Lipskis, Vacys Reimeris. **16 val. Kursėnų vaikų glo-bos namuose (Pramonės g. 2, Kursėnai, Šiaulių r.) – renginys iš ciklo „Atverstos knygos puslapiai“. Dalyvaus rašytojai Vytautas Kir-kučius, Stasys Lipskis, Vacys Reimeris.**

28 d., penktadienė, 17.15 val. Vilniaus Šv. Kryžiaus bažnyčioje (S. Daukanto a. 1, Vilnius) – Šv. Mišios už mirusius rašytojus. Šv. Mišias aukos kunigas Ričardas Doveika.

I renginius įėjimas nemokamas. Informa-cija tel. (8 5) 2629627, (8 5) 2617727; el. p. rasytojuklubas@ava.lt.

27 d., ketvirtadienė, 16 val. Kauno apskri-ties viešojoje bibliotekoje (Radastų g. 2, II a. fojė) – Lietuvos Respublikos ir Sveicarijos Konfederacijos diplomatiniai santykiai už-mezgimo 90-mečiui ir atkūrimo 20-mečiui paminėti skirtingi istoriniai dokumentai faksimi-liniu kopiju ir fotografijų parodos pristaty-mas. Parodą parengė Lietuvos Respublikos ambasada Sveicarijos Konfederacijoje.

27 d., ketvirtadienė, 11-15 val. Kauno pi-lyje vyks kūrybinės dirbtuvės „Kiekvienam vaiduokliukui po moliūgą!“.

92-ojo kūrybinio sezono spalio mėnesio repertuaras

27 d., ketvirtadienį, 18 val. Penkojoje salėje (Laisvės al. 71) – Abi Morgan „Mažutis dinamitas“. Vienos dalies spektaklis. Režisierius Gintaras Varnas. Spektaklio trukmė – 1.30 val. Bilieta kaina – 30 Lt.

28 d., penktadienį, 18 val. Rūtos salėje (Laisvės al. 71) – premjera: Vidmantas Bartulio „Pamokslas žuvimis“. Vienos dalies spektaklis. Režisierius Vidmantas Bartulis. Spektaklio trukmė – 1.15 val. Bilieta kaina – 30 Lt.

29 d., šeštadienį, 18 val. Penkojoje salėje (Laisvės al. 71) – Henrico Ibseno „Šméklos“. Dviejų dalių drama. Režisierius Artūras Areima. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilieta kaina – 30 Lt.

30 d., sekmadienį, 18 val. Mažojoje scenoje (Laisvės al. 71, V a.) – Erico-Emmanuelio Schmitto „Smulkūs vedybiniai nusikaltimai“. Dviejų dalių vedybinis detektyvas. Režisierius Raimundas Banionis. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilieta kainos – 25, 30 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 71) dirba kasdien 10.30–19 val., tel. 22 40 64. Bilietus taip pat platina *Tiketa*.

Kauno kamerinis teatras

28 d., penktadienį, 18 val. Michalo Walczaiko „Pirmasis kartas“. Dviejų dalių spektaklis. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.10 val. Bilieta kainos – 24, 30 Lt.

29 d., šeštadienį, 18 val. Konstantino Kostenko „Hitleris ir Hitleris“. Dviejų dalių spektaklis. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.15 val. Bilieta kainos – 24, 30 Lt.

Teatro kasa (Kęstučio g. 74A) dirba I–V 14–18 val., VI–VII 11–18 val., tel. 22 82 26. Bilietus taip pat platina *Bilietai.lt* ir *Bilietai pasaulis*.

Kauno valstybinis lėlių teatras

27 d., ketvirtadienį, 18 val. Romo Dambrausko koncertas. Naujausia programa. Bilieta kaina – 30 Lt.

29 d., šeštadienį, 12 val. Mažojoje scenoje – „Gulbė – karaliaus pati“. Lietuvių liaudies pasakos motyvais. Nuo 5 m. Režisierė N. Indriūnaitė. Bilieta kainos – 8, 10 Lt.

30 d., sekmadienį, 12 val. Valerijos ir Stasio Ratkevičių Lėlių muziejuje – „Kiškis drąsulolis“. Pagal D. Čiurlionytės pasaką. Nuo 3 m. Režisierius A. Žiurauskas. Bilieta kaina – 8 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 87A) dirba IV–V 11–17 val., VI–VII 10–14 val., tel. 22 16 91. Bilietus taip pat platina *Bilietai pasaulis*.

27 d., ketvirtadienį, 19 val. Gregory Burke „Gagarino gatvė“. Režisierius Vytautas Balsys. Spektaklio trukmė – 1.30 val. Bilieta kainos – 30, 35 Lt.

28 d., penktadienį, 19 val. Lauros de Weck „Mylimiaus“. Vienos dalies spektaklis. Režisierius Vytautas Balsys. Spektaklio trukmė – 1.10 val. Bilieta kaina – 30, 35 Lt.

Teatro kasa (M. Daukšos g. 34) dirba III–V 15–19 val., VI 15–18 val., VII – valandą prieš spektaklį, tel.: 40 84 70, 22 60 90. Bilietus taip pat platina *Bilietai.lt*.

28 d., penktadienį, 17 val. Maironio lietuvių literatūros muziejuje (Rutušės a. 13) – tarptautinis poezijos ir muzikos vyksmas „Magnus Ducatus Poesis“. Dalyvauja poetai Eugenijus Ališanka, Vladas Bražiūnas, Daiva Čepauskaitė, Gintautas Dabrišius, Antanas A. Jonynas, Donatas Petrošius (Lietuva), Andrejus Adamovičius, Uladzimiras Arlovas, Alesis Razanavas (Baltarusija), Marijana Kijanovská, Halyna Kruk, Bohdana Matijās (Ukraina), Romanas Honetas, Aneta Kamińska (Lenkija), Ana Rancanė (Latvija) ir muzikantai Algirdas Klovė, Regimantas Žitkauskas (Lietuva), Todoras Kaškurevičius (Baltarusija).

„Magnus Ducatus Poesis“ – tai daugiaiautės LDK kultūrines tradicijas puoselėjantis Lietuvos, Baltarusijos, Ukrainos, Lenkijos ir Latvijos menininkų sambūris. Jo poezijos ir muzikos vyksmės improvizuojama muzika ir keliomis kalbomis skaitomas eilės susilieja į daugiaibalsę gyvo istorinio tapatumo giesmę.

Nemunas

ISSN 0134-3149

Leidžiamas nuo 1967 m. balandžio mėn.
Išeina ketvirtadieniais

Gedimino g. 45, 44239 Kaunas
Telefonas ir faksas – (8-37) 322244
El. paštas: nemunasredakcija@gmail.com
Internetinis adresas: <http://www.nemunas.net>

Indeksas 0079
Steigėjas ir leidėjas – Lietuvos rašytojų sąjunga
Steigimo liudijimas Nr. 405
Spausdino TAURAPOLIS
Tiražas 1500
Rankraščiu nerecenzuojame ir negražiname.

Kauno valstybinis muzikinis teatras

27 d., ketvirtadienį, 18 val. Gaetano Donizetti „Liučija di Lamermur“. Premjera. Trijų veiksmų opera. Muzikos vadovas ir dirigentas Julius Geniušas, pastatymo meno vadovė Dalija Ibelhauptaitė, režisierius Gediminas Šeduikis, scenografas ir šviesų dailininkas Andu Dumitrescu, kostiumų ir grimo dailininkas Juozas Statkevičius, choremeisteriai Ramūnas Tilvikas, Rasa Vaitkevičiūtė. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilieta kainos – 25, 40, 70, 80, 150 Lt.

28 d., penktadienį, 18 val. Johano Štrauso „Šikšnosparnis“. Trijų veiksmų operetė. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Julius Geniušas, dailininkė Janina Malinauskaitė. Spektaklio trukmė – 3.20 val. Bilieta kainos – 15, 30, 45, 50, 100 Lt.

29 d., šeštadienį, 18 val. Imrės Kalmano „Monmartrė žibuko“. Trijų veiksmų operetė. Režisierius Kęstutis Jakštės, dirigentas Virgilijus Visockis, dailininkė Marija Rubavičiūtė, choreografas Agris Danilevičs (Latvija). Spektaklio trukmė – 3 val. Bilieta kainos – 20, 30, 50, 60, 100 Lt.

30 d., sekmadienį, 18 val. Šarlio Guno „Margarita“ (Fauskas). Skiriama režisieriaus Ginto Žilio 70-čio jubilejui. Trijų veiksmų opera. Dirigentas Julius Geniušas, režisierius Gintas Žilys, dailininkė Virginija Idzelytė, choreografas Dainius Bervingis. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilieta kainos – 15, 20, 35, 40, 100 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 91) dirba II–VII 11–14, 14.45–18 val., tel. 20 09 33. Bilietus taip pat galima išsigyti internetu www.muzikinisteatras.lt.

28 d., penktadienį, 18 val. Manto akustinis koncertas. Bilieta kainos – 30, 40, 50 Lt.

30 d., sekmadienį, 14 val. muzikinė popietė „Visai šeimai“. Kauno styginių kvartetas: Karolina Beinarytė (I smuikas), Dalia Terminaitė (II smuikas), Eglė Karžinauskaitė (alta), Saulius Bartulis (violončelė). Solistas Mindaugas Zimkus (tenoras). Koncertą veda muzikologas Julius Kuzinas. Programoje: R. Schumanno, J. Brahms, E. Griego kūriniai. Bilieta kaina – 10 Lt.

Lapkričio 2 d., trečiadienį, 19 val. Kauno šv. apaštalu Petro ir Pavilo arkikatedroje bazilikoje – Wolfgango Amadeus Mozarto (1756–1791) *Requiem*. Kauno miesto simfoninis orkestras (vyr. dirigentas Modestas Pitrenas), Kauno valstybinis choras (meno vadovas ir vyr. dirigentas Petras Bingelis). Solistai: Elena Kalvaitytė-Vitkauskienė (sopranas), Jurgita Šalčiūtė (mecosopranas), Augustinas Kantas (tenoras), Saulius Burneikis (bosas), Dirigentas Petras Bingelis. Išėjimas nemokamas.

Romantiškasis gitaros virtuozas

3 d., ketvirtadienį, 18 val. Romantiškasis gitaros virtuozas, tarptautinių konkursų laureatas Phillipine Villa (gitara, Prancūzija) Bilietai kainos – 10, 15, 20 Lt.

Filharmonijos kasa (L. Sapiegos g. 5) dirba II–VII 14–18 val., tel. 20 04 78. Bilietus taip pat platina *Tiketa*.

28 d., penktadienį, 17 val. atminties valanda skirta fotografiui Narcizui Freimanui. Dalyvaus fotografas Aleksandras Macijauskas, Romualdas Požerskis, Romualdas Rakauskas, poetai Violeta Šobliuskaitė ir Donaldas Kajokas, aktoriai Olita Dautartaitė ir Petras Venslovas; solistė Rita Preikšaitė, pianistas Jurgis Valiukevičius. Vakarą ves poetas Viktoras Rudžianskas.

29-30 d., šeštadienį ir sekmadienį, 16–16.30 val. Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje – varpų muzikos koncertai. Karilionu skambins Julius Vilnonis.

29 d., šeštadienį, 18 val. Kauno šv. Prancišaus Ksavero (jėzuitų) bažnyčioje – VIII tarptautinio festivalio „Musica sacra“ baigiamasis koncertas. Koncertuos prof. Johann Trummer (Graz, Austria) ir Kauno valstybinio muzikinio teatro solistė Rita Preikšaitė.

28 d., penktadienį, 18 val. Kauno pantomimos ir plastikos teatre (M. Daukšos g. 34) – premjera „Tyla?! – nieko bausa“ Spektaklis tėvams ir vaikams. Režisierė Jūratė Raulinytė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 20 Lt. Bilietai platina *Bilietai.lt*. Teatro kasoje bilietai parduoda mi 2 val. prieš spektaklį (tel. 22 05 86).

Kauno bienalė „Textilė 2011“

28 d., penktadienį, 19 ir 21 val., 29 d., šeštadienį, 18 ir 20 val. Kauno Paveikslų galerijoje (K. Donelaičio g. 16) – programos „Šokam: Judanti tekstile“ premjera (tarpdisciplininis šokio spektaklis). OsGemeos (Brazilija), Johannes Wieland (Vokietija) ir šokių teatras „Aura“ (Lietuva).

28 d., penktadienį, 20 ir 22 val., 29 d., šeštadienį, 19 ir 21 val. kavinėje „Art House“ (Laisvės al. 36) – programos „Šokam: Judanti tekstile“ premjera (tarpdisciplininis šokio spektaklis). Inga Likšaitė (Lietuva-Vokietija), Kenneth Falk (Norvegija) ir Külli Roosna (Estija).

29 d., šeštadienį, kultūros ir sporto centre „Girstutis“ (Kovo 11-osios g. 26) Anonimiinių alkoholiku draugija minės 20 metų išsiegimo Kaune sukaktį. Renginio metu bus galima susipažinti su draugijos programa bei išgirsti vyru ir moterų pasakojimus, kaip šios programos dėka jie pasveiko nuo alkoholizmo.

Programa:

10 val. Registracijos pradžia.

12-14.30 val. Atviri susirinkimai.

15-17 val. Sveikinimai, koncertas.

18-22 val. Teminiai susirinkimai, vakaronė.

Daugiau informacijos: <http://www.aa-kaunoregionas.lt>, tel. (8 687) 78640.

„KafkART. Tarpmedialūsus susitikimai“

27 d., ketvirtadienį, 18 val. VDU menų galerijoje „101“ (Laisvės al. 53) „Tarpmedialūsus susitikimai“. Podiumo diskusija apie menų sąveikas. Diskutuoja rašytojas Donaldas Kajokas, dr. Rimantas Plungė (VDU), dr. Vijolė Višomirskytė (VDU). Veda prof. Artūras Tereškinas (VDU).

28 d., penktadienį, 14 val. animuoti vaizduotės žaidimai pagal Franzą Kafką. Kūrybinės dirbtuvės moksleiviams. Veda Mindaugas Gelūnas (VU), dalyvauja Vilija Sipaitė (Švietimo ir mokslo ministerija).

Lapkričio 3 d., ketvirtadienį, 15 val. filmas „Procesas“ (LRT vaizdo įrašas). Režisierius Algimantas Puipa. Lietuva, 135 min., 1993 m. **17.30 val.** diskusija „Franco Kafkos resepcija Lietuvoje prieš ir po 1990 m.“ Diskutuojantys Antanas Gailius, kino režisierius Algimantas Puipa, teatro režisierius Saulius Varnas. Diskusiją ves prof. Jadviga Bajrūnienė (VU). **19.30 val.** teatro spektaklis „Procesas“ (LRT vaizdo įrašas). Režisierius Saulius Varnas. Juozo Miltinio Panevėžio dramos teatras, 105 min., 1990 m.

27 d., ketvirtadienį, 14 val. Kauno m. savivaldybės Vinco Kudirkos viešosios bibliotekos „Vitebsko“ padalinijoje (P. Lukšio g. 60) – Nijolės namų teatro trupės spektaklis „Kaip lapė sau draugo ieško“. Koncertuoja Kalniečių bendruomenės centro moterų ansamblis. Renginys skirtas Pagyvenusių žmonių mėnesiui.

27 d., ketvirtadienį, 18 val. Kauno tautinės kultūros centre (A. Jakšto g. 18) – „Šiurpių vakaras“. Pasakojimai, padavimai, dainos. Veda Alvyda Česiéné. Išėjimas nemokamas. **18 val.** tapybos mokymai suaugusiesiems „Prie molberto“. Veda dailininkas Gvidas Latakas.

29 d., šeštadienį, 16 val. paskaita „Žodžių daugiaiprasmiskumas ir žodžių virsmai“. Lektorius Aleksandras Žarskis. **18 val.** paskaita „Darna ir sveikata“. Dalyvauja Žemaitijos žynys Kestutis Juškaitis.

31 d., pirmadienį, 18 val. KTKC etninės veiklos studijoje (Kalniečių g. 180) – mokymai jaunimui ir suaugusiesiems „Kūrybos džiaugsmai“: senų daiktų piešimas mišria technika. Veda dailininkė Dalia Žiurkelienė.

27 d., ketvirtadienį, 18 val. galerijoje „Meno parkas“ (Rotušės a. 27) – Aušros Andziulytės tapybos darbų parodos „Viražai“ atidarymas.

Lietuvos literatūros vertėjų sąjunga kviečia į pradedančiųjų vertėjų iš italių kalbos dirbtuvės

Lapkričio 5 d., šeštadienį, 10–16.30 val. LLVS biure (Šv. Ign

„Nemunas“ rekomenduoja

Kitokio kino klube – „Negyvėlis“

Gediminas JANKAUSKAS

Antradienė, lapkričio 1 d., Kitokio kino klube prasideda populiarus aktoriaus Johnny Depp filmų retrospektiva. Penkis antradienius bus galima žiūrėti filmus su šiuo aktoriu, o „Negyvėlio“ seanse dar ir dalyvauti akcijoje „Laimėk „Obuolio“ leidyklos knygą apie J. Deppą“.

„Negyvėlis“ sukūrė garsus JAV kino modernistas ir autorinio kino guru neretai vadinamas režisierius James Jarmushas, pabandę sujungti Laukinį vakarų siužetą su filosofinės parabolės stilistiką.

Antroje XIX a. pusėje jaunuolis Viljamas Bleikas (jis vaidina J. Deppas) išsiruoša į Laukinius vakarus. Ten jis atsitiktinai nužudo turtingo verslininko sūnų ir yra priverstas slapytis. Vaikiniui padeda indėnas, vardu „Niekas“, kažkodėl šventai tikintis, kad jo naujas draugas yra dar 1827 m. miręs anglų poetas romantikas Viljamas Bleikas, kurio niekaip nenurimstančią sielą reikia kuo greičiau nugabenti į Šešelių Karalystę. Idomiausia filme, kad šioje paskutinėje kelioneje mirtinai sužeistas Bleikas pagaliau priartėja prie tiesos apie tikrą gyvenimo prasmę. Tik gaila, kad ją pradedi suvokti tuomet, kai siela jau skiriasi su kūnu.

Savaitgalis prie televizoriaus

Kai Dievo miestas laukė popiežiaus

Gediminas JANKAUSKAS

Tituluočiausiu ir, ko gero, kontroversiškiausiu savaitgalio filmu reikėtų vadinti brazilišką „Elitinį būry“ (penktadienis, 23.35 val., Lietuvos ryto TV). Po to, kai 1981-ųjų gegužės 13 d. Romos Šv. Petro aikštėje turkų teroristas Mehmetas Ali Agdža šovė į Joną Paulių II ir jį sunkiai sužeidė, popiežiaus apsaugai jo vizitui metu buvo imtasi ypatingų prie-monių. Turbūt labiausiai šioje srityje pasižymėjo Brazilijos policija, kai 1997-aisiais ruošėsi pasitikti Šventajį Tėvą Rio de Žaneire. Apie tai ir pasakoja Berlyno kino festivalyje „Auksiniu lokiu“ apdovanota drama „Elitinis būrys“.

Popiežiaus vizitas į Dievo miestu dažnai vadinamą Rio de Žaneirą tapo lankusuo pierieliu, kuris iškėlė viešumon begalę Brazilijos politinio ir socialinio gyvenimo problemų. Iš dokumentikos į kina atėjusio režisieriaus Jose Padilha filmas meta rimtą šešėlį ant nusikalstamais metodais dirbančios Brazilijos policijos. Pradžioje režisierius ketino apie 1997-ųjų įvykius kurti dokumentinį filmą ir dvejus metus rinko sensacingą informaciją. Bet kai jis perskaitė Andre Batistos knygą „Elitinis būrys“, nusprendė, jog be jo kūjų kompromisu inscenizuoti įvykių padarys kur kas didesnį efektą. Juk vaidybinių kinų visame pasaulyje žiūri gerokai daugiau žmonių, o dokumentika neturi tokios dideles auditorijos. Režisierius sakė neturėti vilčių savo filmu ką nors pakeisti, bet jis nuoširdžiai tikėjosi, kad padės žmonėms suprasti, kaip iš tiesų gyvena brazilai. Ne mitiniam Dievo mieste, o kruvinu nusikaltimų tvai-ku persiskusiamie pasaulyje.

Senokai nematėme japonų aktoriaus Takeshio Kitano, o juk prieš kelelierius metus jis dažnai mirgėjo dideliuose ir mažuose ekranoose. Neretai vaidinantį japonų mafijos – Jakudzos – astovą. Tokį kiną primena ir jo režisuotas „Vyresnysis brolis“ (šeštadienis, 21.20 val., BTV). Taip pramintas jonas Jamamoto atvyksta į Ameriką. Jis vilki griežto stiliaus kostiumą, santūriai tyli ir dosnai dalija arbatpinigius. Greitai paaikėja, kad niūrus tylenis ieško jaunelio brolio, kurį kažkokie nešvarūs darbeliai sieja su vietiniu tamsiaodžiai. Sužinome ir dar vieną paslapštį – Jamamoto priklauso japonų mafijai, kuri konfliktuoja su kita grupuote. Bet svarbiausia intriga žiūrovų laukia pabaigoje, nes pagal tokio kino tradicijas sunku anksčiau nuspėti, kas heroju ištiks kovos finale – triumfas ar mirtis.

„Nepadoraus pasiūlymo“ (šeštadienis, 0.50 val., TV3) herojai, jauni sutuoktiniai Diana ir Deividas Merflai, kartą atsiduria labai pikantiškoje situacijoje. Viename vakarelyje milijonierius Džonas Giedžias pasiūlo sutuoktiniams milijoną dolerių. Žinoma, ne už gražias akis, o už meilės naktį su Diana. Tokiu būdu jauna šeima akimirksniu išspręstų visas savo finansines problemas. Pagunda didžiulė. Bet ar ne per didelė būsimos laimės kaina?

Komplikuotą jausmų raizgalynę matysiime ir Antano Vienuoolio 100-osioms metinėms režisieriaus Algimanto Puipos kurtame filme „Arkliavagio duktė“ (sekmedienis,

15.00 val., LTV2). Caro laikų Lietuvos kaimie Kazimieras Pečiūra veda jaunają Kamilę ir atveda ją į savo namus. Visi šiltai sutinka naujają gyventoją, bet netrukus Kazimierui ateina šaukimas į tarnybą. Praktiško proto Kazimierui svarbiausia grįžus rasti ukį ir gyvulius – be viso to valstietis nepragyvens. Todėl jis prieš palikdamas namus pirmiausia rūpinasi turto dalybomis – taip, kad kitų sąskaita svarbiausia sodybos šeimininkė būtų visai to nenorint Kamilę. Tik vieno Kazimieras neapskaičiavo – kad namie lieka ne tik ižeisti tėvai, bet ir už jį jaunesnis, dailės stoto Benedokas.

Dvidešimt pirmajame filme apie garsiausią visų laikų slaptąją agentą „007 Kazino Roy-

ale“ (sekmedienis, 21.00 val., TV3) Džeimso Bondo vaidmens estafetę iš Pierce'o Brosanno perėmė kitas britų aktorius Danielis Craigas. Jo herojus, jaunesnis, stipresnis, pavojingesnis, išvermingesnis. Tik toks žmogus gali įveikti tarptautinę teroristų organizaciją.

Aktorų Robertą De Niro dabar vis dažniau galima pamatyti komedijose. „Bégimas nakti“ (sekmedienis, 21.00 val., TV1) – vienas pirmųjų aktoriaus bandymų suderinti veiksmo kiną su komedija. Buvęs policininkas Džerkas Volšas, tapęs nusikaltelių medžiotoju, apsiima saugoti buhalterį Džonataną Mardiuką, kuris pasisavinė mafijai priklausantiesi penkiolika milijonų dolerių. Už nusikaltelio pargabenimą iš Niujorko į Los

Andželą Volšui pažadėta kur kas kuklesnė šimto tūkstančių dolerių suma. Užduotis labai pavojinga, nes kai kas nenori matyti buhalterio teisme.

Nors kinas išsirutuliojo iš fotografijos, šios profesijos atstovai retai tampa filmų heroinais. Maloni išimtis – „Kailis. Isivaizduojamas Dianos Arbus portretas“ (sekmedienis, 22.45 val., LNK). Šios biografinės dramos heroinė – garsi pokario epochos amerikiečių fotografė, apie kurią rašytojas Normanas Maileris pasakė: „Duoti Dianai Arbus fotoaparatą – tas pats, kas vaiką mokyti žaisti su granata.“ Padariusiai tikrą perversmą menininkė pritrūko laimės asmeniniame gyvenime.

Gero kino savaitgalį užbaigs dar viena biografinė drama „Mergina su perlo auskaru“ (sekmedienis, 23.10 val., BTV). Pagal Tracy Chevalier romaną sukurtame filme atgyja didžiojo olandų tapytojo Johaneso Vermerio (jis suvaidino Colinas Firthas) ir jaunos valstiečio duktros Grietos (aktorė Scarlett Johansson) santykiai, jamžinti garsiausie XVII a. dailės šedevre. Tiksliai žinių apie 35 paveikslus palikus Johanesą Vermerį labai nedaug. Bet laisvai fanta-zuodami vieno šedevro giminimo tema autoriai sukūrė nuostabų ir prasmingą reginį.

XIX TARPTAUTINIS CHORŲ SAKRALINĖS MUZIKOS FESTIVALIS – KONKURSAS

CANTATE DOMINO KAUNAS

2011 Spalio 27-30 d.

Spalio 27 d., ketvirtadienis

18.00 CANTATE DOMINO KAUNAS 2011 Šv. Mišios ir atidarymo koncertas Šv. Mergelės Marijos Emilio : dangu (Vytėno Didžiojo bažnyčios aikštėje)

15.30 - 18.00 Grigališkėjo giedojimo šventės „Cantate Domino ad fontes“ seminaras - meistrininkų kursai

Kauno arkivyskupijos konferencijų salė (Popilio g. 5)

Spalio 28 d., penktadienis

16.30 Grigališkėjo giedojimo šventės „Cantate Domino ad fontes“ seminaras - meistrininkų kursai

Lektorius: Achim Vilma Uepnietė (Austrija) Jonas Vilnius (Lietuva), Romualdas Gražinės (Lietuva), Kauno Arkivyskupijos konferencijų salė (Popilio g. 5)

19.00 CANTATE DOMINO KAUNAS 2011 chorų konkurso rezultatų ir Grand Prix laimėtojo paskelbimasis bei laureatų koncertas

Kauno Juozas Gruodžio konservatorijos (Gruodžio g. 6)

Spalio 29 d., šeštadienis

11.30 CANTATE DOMINO KAUNAS 2011 chorų konkursas Kauno Juozas Gruodžio konservatorijos (Gruodžio g. 6)

CANTATE DOMINO KONKURSAS nuo privačios programos

CANTATE DOMINO GRAND PRIX KONKURSAS su privačiomis programomis a cappella

15.00 CANTATE DOMINO KAUNAS 2011 Grand Prix konkursu dalyvių pakelėmimas

Kauno Juozas Gruodžio konservatorija (Gruodžio g. 6)

20.00 Iškilmingi Mišparai

Šv. Mergelės Marijos Emilio : dangu (Vytėno Didžiojo bažnyčios aikštėje)

Spalio 30 d., Sekmedienis

10.00 - 12.00 Grigališkėjo giedojimo šventės „Cantate Domino ad fontes“ seminaras - meistrininkų kursai

Kauno Arkivyskupijos konferencijų salė (Popilio g. 5)

12.00 Šv. Mišios ir CANTATE DOMINO KAUNAS 2011 Uždarymo koncertas

Dažys Grigališkėjo giedojimo šventės „Cantate Domino ad fontes“ chorai, grigališkėjo giedojimo schools ir aktyvūjių klausytojai bei festivalio konkurso CANTATE DOMINO KAUNAS 2011 dalyviai ir svečiai

Šv. Mergelės Marijos Emilio : dangu (Vytėno Didžiojo bažnyčios aikštėje)

15.30 - 18.00 Grigališkėjo giedojimo šventės „Cantate Domino ad fontes“ seminaras - meistrininkų kursai

Kauno Arkivyskupijos konferencijų salė (Popilio g. 5)

18.00 Šv. Mišios ir koncertas

Šv. Trejybės bažnyčioje (Kauno katedra) Radvilėnų g.

19.00 Uždarymo koncertas

Šv. Mergelės Marijos Emilio : dangu (Vytėno Didžiojo bažnyčios aikštėje)

Festivalio meno vadovas – Rolandas Daugėla

Festivalio globėjai:

-
-
-

Partneriai:

-
-
-
-

Rėmėjai:

-
-
-
-

Organizatorius

Daugiau informacijos - www.kaunascantat.lt

Visi festivalio renginiai nemokami